

Úřad vlády České republiky

Agentura
pro sociální začleňování

Výroční zpráva 2017

Agentura pro sociální začleňování je nástrojem vlády pro boj s extrémní chudobou.

Sbírá fakta, vytváří know-how, spoléhá na experty v oboru.

Má deset let zkušeností, získala důvěru obcí a je vyhledávaným expertním partnerem.

Obsah

Zkratky	3
Úvodní slovo	4
Manažerské shrnutí	6
1 Začít je potřeba bydlením	10
2 Zvýšená zaměstnanost pomocí individuálního a inkluzivního přístupu	12
3 Zadluženost je past na všechny	14
4 Podpora domácností rozvíjením sociálních služeb a sociální práce	17
5 Zdraví je základ	19
6 Komunitní (sociální) práce jako nástroj sociální participace a zplnomocňování	21
7 Systematická a odborná podpora prevence kriminality	23
8 Kvalitní inkluzivní vzdělávání – účinný způsob dlouhodobého řešení sociálních problémů ve společnosti	26
9 Práce v lokalitách	30
10 Spolupráce s dalšími aktéry	33
11 Kampaň proti rasismu a násilí z nenávisti posiluje soudržnost ve společnosti	34
12 Pro úspěch je klíčová výzkumná role Agentury	35
13 Komunikace s veřejností jako aktivní nástroj změny	38
14 Projektové poradenství	40
15 Finanční přehled – výdaje Agentury pro sociální začleňování v roce 2017	43
16 Seznam tabulek	52
17 Seznam obrázků	52
18 Příloha: Zpráva o dosahování specifického cíle 3.1.1. Strategie boje proti sociálnímu vyloučení ...	53

Zkratky

Agentura – Agentura pro sociální začleňování
APK – asistent prevence kriminality
ESF – Evropský sociální fond
ESIF – Evropské strukturální a investiční fondy
FEANTSA – Evropská síť organizací pracujících s lidmi bez domova
IPRÚ – Integrovaný plán rozvoje území
IROP – Integrovaný regionální operační program
ITI – Integrovaná územní strategie
KAP – Krajské akční plány rozvoje vzdělávání
KPSVL – Koordinovaný přístup k sociálně vyloučeným lokalitám
MAS – Místní akční skupina
MAP – Místní akční plány rozvoje vzdělávání
MMR – Ministerstvo pro místní rozvoj ČR
MOP – mimořádná okamžitá pomoc
MPI – Místní plán inkluze v oblasti vzdělávání
MPSV – Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR
MŠ – mateřská škola
OP Z – Operační program Zaměstnanost
OP VVV – Operační program Výzkum, vývoj, vzdělávání
ORP – obec s rozšířenou působností
OSPOD – orgán sociálně-právní ochrany dětí
RCS – Regionální centrum Střed
RCV – Regionální centrum Východ
RCZ – Regionální centrum Západ
SPSZ – Strategický plán sociálního začleňování
SŠ – střední škola
SVJ – sdružení vlastníků jednotek
SVL – sociálně vyloučené lokality
SZÚ – Státní zdravotní ústav
VPP – veřejně prospěšné práce
ZoR – Zpráva o realizaci
ZŠ – základní škola
ŽOP – žádost o platbu

Úvodní slovo

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

v roce 2017 se završilo desetileté působení Agentury pro sociální začleňování (Agentura) v roli expertního aktéra, který je partnerem nejen samospráv, ale i resortů, neziskových organizací, odborné veřejnosti či obyvatel sociálně vyloučených lokalit (SVL). Na místní úrovni pracovala Agentura v celkem 60 lokalitách, což představovalo víc než 100 obcí, na jejichž území se nachází přes 230 SVL. Podle výsledků mapování z roku 2015 žije v obcích spolupracujících s Agenturou zhruba polovina obyvatel SVL.

Obce si mohly vybrat, v jakém režimu spolupráce chtějí podporu Agentury čerpat. Do intenzivní spolupráce v rámci Koordinovaného přístupu k sociálně vyloučeným lokalitám (KPSVL) bylo zapojeno 45 lokalit, které mohly díky Agentuře využít zdroje ze 3 evropských operačních programů na financování potřebných změn. Do tzv. vzdálené podpory bylo zapojeno 13 obcí, které potřebovaly podporu jen ve specifických oblastech.

Práce Agentury je financována z 90 % dvěma systémovými evropskými projekty, jejichž cílem je nastavení systémových změn na místní úrovni. Agentura pracuje formou komplexního, koordinovaného a dlouhodobého přístupu: v obcích pomáhá z místních aktérů ustavit tzv. lokální partnerství, která vytvoří Strategický plán sociálního začleňování (SPSZ) nebo Místní plán inkluze v oblasti vzdělávání (MPI). V roce 2017 schválila zastupitelstva spolupracujících obcí celkem 21 plánů, které se staly nositeli změn v oblasti sociálního vyloučení. V souladu s plány se zvýšila kapacita sociálních služeb, vznikla nová pracovní místa, opravily se sociální byty, vznikly pozice asistentů prevence kriminality či asistentů pedagoga.

Na centrální úrovni připomínkovala Agentura desítky zákonů, podněty vždy směřovaly k proinkluzivním návrhům, které napomohou lidem ohroženým sociálním vyloučením. Ve spolupráci s relevantními ministerstvy se Agentura také zapojila do zpracování návrhu zákona o sociálním bydlení či zákona o sociálním podnikání.

V roce 2017 byl také ukončen tříletý projekt *Kampaň proti rasismu a násilí z nenávisti*, který byl financován z finančního mechanismu EHP (Norské fondy). Průřezovým tématem byla kultivace komunikace v tématech týkajících se ohrožených menšin. Vedle romské tematiky začal být kladen důraz i na problematiku středozemní migrační krize, nárůstu islamofobie a projevů netolerance a dezinformačních aktivit v mainstreamových médiích i na sociálních sítích. Vznikla také unikátní metodika pro mediaci ve školách.

V roce 2017 věnovala Agentura velké úsilí síťování odborných kapacit, které se věnují problematice sociálního vyloučení. Uzavřela např. spolupráci s Filozofickou fakultou Univerzity Pardubice a zapojila se do výzkumného projektu Ostravské univerzity. Významným partnerem Agentury jsou také krajské samosprávy – v roce 2017 měla Agentura uzavřené memorandum o spolupráci s krajem Libereckým, Středočeským a Ústeckým. Expertní diskusi vedla Agentura s Asociací krajů, Svazem měst a obcí, Sdružením místních samospráv či Národní sítí místních akčních skupin.

Významným partnerem Agentury je Monitorovací výbor Rady vlády pro záležitosti romské menšiny, který propojuje téma sociálního začleňování s tématem integrace romské komunity. Monitorovací výbor schvaluje zapojení obcí, které usilují o vstup do KPSVL. V roce 2017 schválil monitorovací výbor spolupráci Agentury se čtyřmi dalšími lokalitami (Smržovka, Desná, Havlíčkův Brod, Rotava – Nová Ves).

Rok 2017 byl bohatý na pořádání odborných setkání, kulatých stolů, platforem, tematických expertních sekcí, workshopů či konferencí, na jejichž pořádání Agentura spolupracovala s významnými domácími (Armáda spásy, Platforma pro sociální bydlení) i zahraničními partnery (Evropská federace národních organizací pracujících s bezdomovci FEANTSA). Výstupy z těchto akcí sloužily zejména k realizaci Akčního plánu Strategie boje se sociálním vyloučením 2016–2020, jíž je Agentura nositelem.

Naplňování vládních úkolů vyplývajících z této strategie či z realizace systémových projektů nenarušila ani rezignace ředitele Agentury Radka Jiráňka, který opustil svou pozici ke konci srpna 2017.

Je zřejmé, že Agentura za 10 let své existence vybudovala značný expertní potenciál, který se zhodnocuje v součinnosti s mnoha partnery. Klíčovým tématem pro budoucnost Agentury je proto udržitelnost jejích aktivit založená na evaluaci vyvolaných dopadů.

David Beňák

ředitel Agentury pro sociální začleňování

Radka Soukupová

zástupkyně ředitele Agentury pro sociální začleňování

Manažerské shrnutí

V roce 2017 spolupracovala Agentura s 60 obcemi či mikroregiony, na jejichž území se nachází více než 230 SVL. Agentura tak pokryla svými intervencemi přibližně polovinu jejich obyvatel v České republice. Do intenzivní spolupráce v rámci KPSVL bylo zapojeno 45 lokalit, v režimu tzv. vzdálené podpory spolupracovalo 13 obcí. Na centrální úrovni se Agentura zapojila do přípravy návrhu zákona o sociálním bydlení a zákona o sociálním podnikání a připomínkovala desítky legislativních i nelegislativních materiálů týkajících se sociální problematiky. Agentura byla také jedním z významných aktérů při přípravě a prosazování novely insolvenčního zákona.

V oblasti bydlení bylo v roce 2017 ústředním tématem spolupráce Agentury s obcemi vytváření koncepcí sociálního bydlení, respektive systémů obsazování obecních bytů, zvýšení kapacit krizového bydlení a podpora rozvoje sociálních služeb k udržení bydlení. V tomto roce bylo schváleno celkem 23 nových projektů v 15 městech a obcích, jejichž realizací bude podpořeno minimálně 2 300 osob, intenzivní dlouhodobou podporu by mělo obdržet nejméně 292 osob z cílové skupiny. Zároveň v lokalitách stále probíhají dříve schválené projekty.

Tematická oblast zaměstnanost si i v době rekordně nízké nezaměstnanosti v České republice udržela svůj význam a lze říci, že jej dokonce posílila, neboť nezaměstnané v současné době zůstávají z velké míry právě osoby s kumulovanými handicapy na trhu práce. Mezi ně patří obyvatelé SVL, kteří jsou cílovou skupinou intervencí Agentury. Podporujeme spolupráci úřadu práce, neziskových organizací, samospráv i zaměstnavatelů. Smyslem je pochopení a přibližování potřeb zaměstnavatelů a potenciálních zaměstnanců. Agentura se zde soustředila na rozvoj systémů prostupného zaměstnávání, podpořených prostředky Evropského sociálního fondu (ESF). Ve spolupracujících obcích vzniklo 358 tréninkových pracovních míst, celkem bylo podpořeno 2 234 osob a 473 lidí bylo připraveno na okamžitý nástup do zaměstnání. Prostupné zaměstnávání připravuje uchazeče o zaměstnání na vstup na trh práce a motivuje zaměstnavatele k vytváření stabilních pracovních míst. Město Děčín v tomto systému zaměstná 81 osob ve svém Středisku městských služeb.

Na oblast zadluženosti byla v roce 2017 upřena zvýšená pozornost, neboť dluhy jsou jedním z ústředních problémů lidí žijících v sociálním vyloučení nebo jím ohrožených. Kromě podstatných aktivit na systémové rovině směřující k potřebným legislativním změnám pracovali experti Agentury intenzivně i na lokální úrovni. V roce 2017 bylo v rámci KPSVL schváleno celkem 28 projektů s dluhovou tematikou. Došlo k rozšíření sociálních služeb v oblasti dluhového poradenství a vzdělávání ve finanční gramotnosti. Minimálně 8 000 osob má možnost aktivně a zdarma řešit svou tíživou finanční situaci. Po dobu realizace projektů bude podáno 1 750 klientských insolvenčních návrhů. V roce 2017 již tohoto dluhového poradenství využilo 2 000 osob.

Na úrovni lokalit se podařilo podpořit a ve spolupráci Agentury, obcí a dalších partnerů z řad nestátních neziskových organizací udržet, rozšířit či zavést potřebné sociální služby a kapacity sociální práce v obcích. Nejvyšší rozsah nových aktivit byl v roce 2017 podporován v Ústeckém a Karlovarském kraji, kde byly preferovány služby sociální prevence (odborné sociální poradenství, terénní programy, sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi, azylové domy pro rodiny s dětmi a nízkoprahová zařízení pro děti a mládež) a profesionalizace sociální práce obcí. V 7 případech vzniknou nízkoprahová zařízení pro děti a mládež.

V oblasti zdraví se Agentura soustředila na zvyšování zájmu místních samospráv o zdraví SVL, šíření preventivních programů a tvorbu výzkumných nástrojů pro sledování nerovností v přístupu ke zdravotním službám a problematiku zdravého životního stylu. V roce 2017 byl zahájen výzkum úrovně zdravotní gramotnosti mezi respondenty ze SVL napříč Českou republikou.

Agentura podporuje metodu komunitní sociální práce, v níž vidí potenciál pro zmírňování dopadů sociálního vyloučení skrze zapojování a zplnomocňování lidí, tvorbu a posilování komunit. Komunitní práce je založena na principu sounáležitosti a spolupráce především samotných místních lidí a

institucí. Obyvatelé SVL za podpory komunitních pracovníků přetvářejí svoje komunity v lepší místo pro život všech. S podporou z výzev KPSVL se podařilo v 5 lokalitách metodu komunitní sociální práce nově zavést. Schválené projekty komunitní práce podpoří minimálně 1 033 osob ze SVL, z toho 384 z nich nebagatelní podporou převyšující 40 hodin souvislé práce. V roce 2017 bylo zahájeno 8 nových projektů komunitní práce a 5 projektů s prvky komunitní práce a participace (využívající institut domovnictví). Byla podpořena výstavba 7 komunitních center.

Agentura poskytuje podporu při přípravě projektů zacílených na realizaci preventivních bezpečnostních opatření. Daří se vytvářet pozice asistentů prevence kriminality, kteří pomáhají obecní policii s udržováním veřejného pořádku a se zvyšováním pocitu bezpečí občanů. V městských bytových domech byly zaváděny pozice domovníků-preventistů.

Pro oblast inkluzivního vzdělávání byly v roce 2017 místními zastupitelstvy schváleny Místní plány inkluze v oblasti vzdělávání v lokalitách Bruntál, Břeclav, Jesenicko, Krnov, Most, Štětí, Vítkovsko, Vrbensko a Vsetín. Agentura uspořádala pro partnery v lokalitách 17 tematických workshopů a 3 veřejná setkání. Veřejná setkání se konala v Českých Velenicích, v Novém Boru a ve Žďáru nad Sázavou. Cílem těchto akcí bylo seznamovat místní aktéry v oblasti vzdělávání a odbornou i laickou veřejnost s inkluzivním a kvalitním vzděláváním, s jeho nástroji, výhodami a přínosy pro vzdělávací instituce. Veškeré lokální strategie byly vytvářeny v souladu se systematicky vytvářenými Krajskými akčními plány rozvoje vzdělávání (KAP) a Místními akčními plány rozvoje vzdělávání (MAP). Agentura pro KAP uspořádala setkání sítě služeb pro žáky středních škol. Žadatelům a příjemcům v MAP zajišťovala Agentura aktivní poradenství a podporu. Díky této spolupráci se v řadě MAP podařilo vkomponovat do místních vzdělávacích strategií agendu sociálního začleňování a na mnoha místech se uskutečnily konkrétní projekty. Za rok 2017 uzavřela Agentura s realizátory MAP 11 memorand.

Plánované výsledky projektů KPSVL přijatých v roce 2017

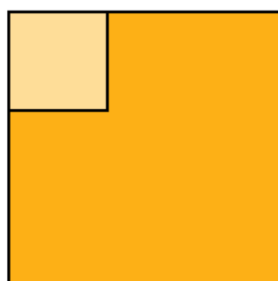
Bydlení

2300

Jednorázová pomoc
osobám čelícím
problému s bydlením

296

Dlouhodobá podpora
udržení bydlení

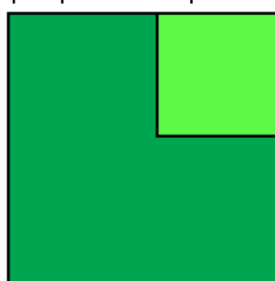
Zaměstnanost

2234

Dlouhodobě nezaměstnaných
podporováno při hledání zaměstnání

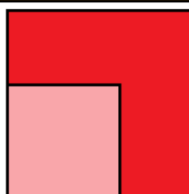
358

Vytvořených
tréninkových
pracovních míst

1033

Osob se bude účastnit
komunitních aktivit

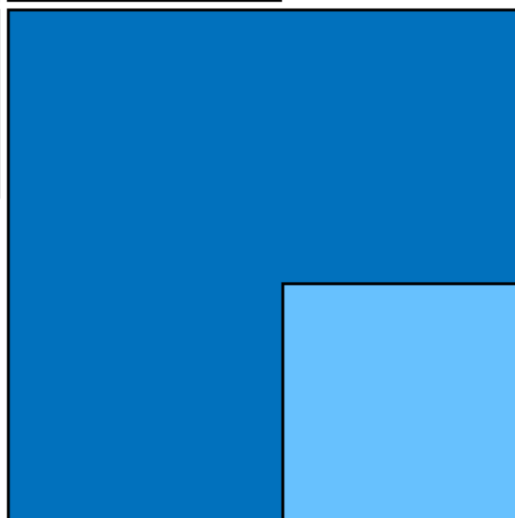

384

Osob se intenzivně
zapojí do života v
komunitě

8000

Lidí bude moci zdarma
řešit tíživou finanční situaci

1750

Podaných
insolvenčních návrhů

Komunitní práce

Oddlužení

Obrázek 1: Infografika KPSVL

1 Začít je potřeba bydlením

V roce 2017 bylo bydlení ústředním tématem spolupráce Agentury s obcemi v rámci výzkumů, spoluvytváření koncepcí (sociálního) bydlení nebo podpory projektů a změn ve způsobu obsazování obecních bytů.

Sdílení dobrých praxí v sociálním bydlení a řešení bytové nouze podpořily mj. dvě konference s mezinárodní účastí.

Bydlení je základní lidskou potřebou a jeho přiměřený standard a stabilita je nezbytným předpokladem pro kvalitní život každého člověka. Problémy v bydlení se negativně promítají do školních výsledků dětí nebo do možností lidí žijících v ohrožení ztrátou bydlení řešit obtížné životní situace, a to ať už se týkají zdraví, zaměstnání, nebo například partnerských vztahů. Agentura problematice bydlení věnuje pozornost ve spolupracujících obcích, ale i při spolupráci s kraji a na centrální úrovni. V roce 2017 – obdobně jako v předchozích letech – probíhaly diskuse okolo vládního návrhu zákona o sociálním bydlení, který nakonec nebyl v Poslanecké sněmovně projednán.

Agentura zároveň aktivně upozorňovala na rizika spojená s novým institutem „oblasti se zvýšeným výskytem sociálně nežádoucích jevů“, po jejímž vyhlášení na žádost obce je ve vymezených územích omezen nárok na přiznání doplatku na bydlení.

Zejména v obcích Ústeckého a Karlovarského kraje se Agentura věnovala důsledkům tzv. obchodu s chudobou a jeho dopady na společenství vlastníků jednotek. Někteří majitelé pronajímají své byty příjemcům dávek na bydlení, ale již dále neplatí příspěvky na správu domu a pozemku nebo na služby (vodu, teplo), které zajišťuje společenství vlastníků jednotek (SVJ). Tato SVJ pak jen s krajními obtížemi zajišťují základní funkci domu, na jehož opravy či rekonstrukce jim nezbyývají prostředky. To v některých případech vedlo k odpojení všech domácností (včetně řádně platících) od přívodu tepla nebo vody. Agentura v roce 2017 ve svých výzkumech dokumentovala situaci v těchto domech, jednala s městy a obcemi a dalšími aktéry o řešení konkrétních situací, zejména při využívání legislativních změn, které umožňují posílat část dávek na bydlení přímo SVJ, pokud pronajímatel bytu své povinnosti neplní.

Celkový rámec pro tyto a další aktivity vůči ústředním orgánům státní správy vytvářelo usnesení vlády č. 669 ze dne 27. července 2017, které se zaměřovalo zejména na řešení tzv. obchodu s chudobou (pronajímání bytů ve špatném stavu za vyšší než místně obvyklou cenu příjemcům dávek na bydlení), jehož plnění bylo v roce 2017 vyhodnoceno s tím, že u některých úkolů se nepodařilo dosáhnout očekávaného cíle. Jedná se např. o stanovení stropu pro dávky na bydlení podle místně obvyklých cen a stanovení minimálního standardu bytů, které jsou příjemcům dávek na bydlení pronajímány.

Vedle reakce na tyto již vyhrocené problémy Agentura v obcích pomáhá při tvorbě dlouhodobých strategií/návrhů na dlouhodobá řešení, za která považuje zajištění standardního bydlení v bytech, jež by mělo být doprovázeno podporou domácnosti při prevenci ztráty bydlení. Agentura proto prosazuje taková pravidla pro poskytování sociálního bydlení, která odrážejí potřebnost domácnosti a závažnost její sociální a bytové situace. Dosažení tohoto cíle znamená často významné změny v pravidlech hospodaření s obecními byty, vytvoření kapacit podpory v bydlení i navázání spolupráce mezi jednotlivými aktéry. Průběžným výsledkem spolupráce Agentury s obcemi se proto staly podkladové studie a následně městem schválené koncepce (sociálního) bydlení. V těchto dokumentech Agentura pomáhá obcím vymezit cílové skupiny, kterým budou pronajímány obecní byty, vyčíslit počet takto potřebných domácností, provázat bydlení s podporou domácností pomocí sociální práce a nastavit další důležité parametry hospodaření obce s jejím bytovým fondem. Vzniká tak dlouhodobý plán hospodaření s bytovým fondem, který reaguje na zjištěná rizika a dává vodítko pro rozhodování obcí. Zájem o konzultační podporu od Agentury v oblasti bydlení mají také obce, se kterými Agentura spolupracuje v režimu tzv. vzdálené podpory. V roce 2017 probíhaly výzkumy, konzultace nebo

schvalování koncepcí sociálního bydlení či pravidel hospodaření s městskými byty např. ve městech Brno, Ostrava, Liberec, Jeseník nebo Polička.

Dlouhodobé cíle jsou naplňovány dílčími projekty. S podporou Agentury bylo v roce 2017 nově schváleno k realizaci celkem 23 projektů v 15 městech a obcích. Projekty schválené v roce 2017 mají za cíl poskytnout všestrannou podporu cílové skupině v oblasti bydlení – od zlepšení sociálních kompetencí souvisejících s bydlením přes prevenci ztráty bydlení až po zabydlení v bytech pro osoby bez domova. Projekty plánují poskytnout v následujícím období podporu minimálně 2 300 osobám, přičemž intenzivní podporu by mělo obdržet nejméně 292 osob z cílové skupiny. Zároveň v lokalitách probíhají projekty schválené již v roce 2016. Všechny tyto cíle budou dosaženy díky podpoře z Operačního programu Zaměstnanost (OP Z), konkrétně díky výzvám vyhlášeným přímo pro lokality zapojené do KPSVL, tj. Podpora sociálního začleňování I.–III. (výzva č. 026, 042, 052).

Investice do pořízení, výstavby nebo rekonstrukce sociálních bytů mohou být podpořeny z Integrovaného regionálního operačního programu. V roce 2017 Ministerstvo pro místní rozvoj (MMR) jako řídicí orgán Integrovaného regionálního programu (IROP) vyhodnotilo první výzvu, která proběhla v roce 2016, a připravovalo druhou výzvu pro vyhlášení v roce 2018. Agentura se zapojila zejména do nastavování pravidel pro prevenci vzniku rezidenční segregace v nových sociálních bytech a do nastavování pravidel veřejné podpory.

Obrázek 2: Bydlení především

především (Housing First). Tato příručka je návodem pro zavádění efektivních programů řešení bytové nouze a vznikla ve spolupráci pořadatelů konference a s podporou města Brna. Významnou inspirací jsou brněnské projekty Rapid Re-housing (Rychlé zabydlení) pro rodiny s dětmi a Housing First pro jednotlivce, které zajistily bydlení pro celkem 100 domácností.

Agentura spolupracuje s městem Liberec na jeho programu bydlení, který se přístupem Housing First inspiroval. Město i bez podpory zákona o sociálním bydlení aktivně řeší situaci osob v bytové nouzi, a to v úzké spolupráci s neziskovými organizacemi, jež zajišťují sociální práci pro jednotlivce a domácnosti, kteří v programu Housing First získali nájem městského bytu.

2 Zvýšená zaměstnanost pomocí individuálního a inkluzivního přístupu

I přes nynější rekordně nízkou míru nezaměstnanosti hledají lidé se znevýhodněním vhodné a stabilní zaměstnání stále jen obtížně.

Agentura podporuje spolupráci Úřadu práce ČR, neziskových organizací, samospráv i zaměstnavatelů. Smyslem je pochopení a přibližování potřeb zaměstnavatelů a potenciálních zaměstnanců.

Prostupné zaměstnávání připravuje uchazeče o zaměstnání na vstup na trh práce a motivuje zaměstnavatele k vytváření stabilních pracovních míst. Město Děčín v tomto systému zaměstná 81 osob ve svém Středisku městských služeb.

Pouhé nabídnutí práce mnohdy nestačí. Při nynějším hladu firem po zaměstnancích se naplno ukazuje, jak málo zaměstnavatelé přizpůsobují pracovní podmínky lidem, kteří mají specifické potřeby. Zatímco ti bezproblémoví (resp. ti, kteří přijmou pracovní nabídku bez jakýchkoliv svých požadavků na přizpůsobení se zaměstnavatelem na pracovní dobu, směnnost atp.) mohou volit z celé řady pracovních nabídek, v evidenci úřadu práce stále zůstávají lidé, kteří mají jedno nebo více z následujících znevýhodnění: zadlužení a exekuce, nízká nebo neodpovídající kvalifikace, záznam v rejstříku trestů, obtížná možnost sladění péče o rodinu se zaměstnáním, substandardní bydlení. Často žijí v místech, odkud se špatně dojíždí do práce, mají zdravotní znevýhodnění, psychické problémy nebo duševní onemocnění. Pro vstup do nízkokvalifikovaných pozic je rovněž výraznou bariérou zadluženost a možnost získat zaměstnání v tzv. šedé zóně, bariérou bývá velmi nízká mzda, která zpravidla nevede ke zlepšení sociální situace nezaměstnaného člověka a jeho rodiny.

I proto je stále nutné podporovat vznik pracovních míst vhodných pro osoby se specifickými potřebami, usilovat o co nejefektivnější využívání nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti, ale také přibližovat očekávání zaměstnavatelů od zaměstnanců na nízkokvalifikovaných pozicích a naopak. K tomu slouží pracovní skupiny k řešení problematiky zaměstnanosti, které vznikají v obcích spolupracujících s Agenturou.

Poradenská činnost Agentury se zaměřuje také na podporu a rozvoj sociální a poradenské práce s nezaměstnanými osobami, která je mnohdy provázána se zvyšováním kvalifikace nezaměstnaných a praktickým získáváním pracovních zkušeností prostřednictvím tréninkových a jiných dotovaných pracovních míst. Jako jeden z nástrojů se osvědčuje model prostupného zaměstnávání.

V roce 2017 vzniklo v rámci výzev KPSVL celkem 22 projektů zaměřených na podporu uplatnitelnosti znevýhodněných osob nebo podporujících zaměstnanost osob ohrožených sociálním vyloučením.¹ Schválené projekty podpoří celkem 2 234 uchazečů o zaměstnání. Projektové aktivity se zaměřují na odstraňování bariér pomocí individuálního i skupinového poradenství. Motivačními kurzy projde na 600 klientů, 473 z nich bude tzv. job ready, tedy připraveni na okamžitý vstup na trh práce. Významnou součástí projektů je podpora získávání zkušeností v legálním zaměstnání za podpory mentorů. Minimálně 358 lidí získá tuto možnost díky tréninkovým pracovním místům.

Model prostupného zaměstnávání se do praxe úřadů práce daří zavádět v Olomouckém kraji, kde jej po úspěšném pilotním odzkoušení (až 50 % účastníků projektu získalo zaměstnání a dařilo se jim ho udržet) vzala za své krajská pobočka Úřadu práce ČR. Významným počinem je zaměření některých projektových opatření na přímou činnost obce. Ta nově vystupuje jako poradenská instituce pro řešení

¹ Tyto projekty byly podpořeny v rámci výzev Operačního programu zaměstnanost: Podpora sociálního začleňování I.–III. (výzva č. 026, 042).

nezaměstnanosti a současně v rámci svých příspěvkových a akciových společností i nabízí práci na zkoušku v rozsahu tří měsíců, (např. ve městě Brně). Po uplynutí tří měsíců klient prostupuje na volný trh práce. Důležitými partnery při podpoře a poradenství nezaměstnaným osobám jsou nestátní neziskové organizace, které cílí na konkrétní ohrožené skupiny na trhu práce – osoby po výkonu trestu (Rubikon Centrum, z. s.), ženy s malými dětmi (Centrum sociálních služeb Ostrava), etnické menšiny (IQ Roma servis) či osoby ohrožené závislostmi (Společnost Podané ruce, Brno).

Rubikon Centrum, z. s., v rámci projektů KPSVL v Příbrami, Kolíně, Ostravě a v Chodově umístil na trh práce již 20 sociálně vyloučených osob, které mají záznam v rejstříku trestů a jsou při návratu na trh práce jednou z nejsložitějších cílových skupin.²

Agentura byla zapojena společně s dotčenými ministerstvy a dalšími partnery do příprav legislativní úpravy sociálního podnikání. Vláda dne 15. května 2017 schválila věcný záměr zákona o sociálním podnikání, na jehož základě následně probíhaly práce na přípravě paragrafového znění zákona. Při jeho přípravě využívala Agentura zkušeností partnerských organizací, které již nyní bez legislativního rámce provozují sociální podniky.

Příklad dobré praxe

Město Děčín vytvořilo funkční systém prostupného zaměstnávání, který zahrnuje místa v režimu veřejně prospěšných prací (VPP), dostatečnou nabídku dlouhodobých pracovních míst, podporu pracovníků při přestupu na otevřený trh práce a řešení souvisejících problémů. Ve spolupráci s Generálním ředitelstvím Úřadu práce ČR zajistila Agentura dostatečné množství míst na VPP, která mohou být v Děčíně obsazena – obvykle v úklidových a jiných jednoduchých pozicích. Jako první stupeň systému tato aktivita obnovuje či podporuje získání pracovních dovedností aktivních uchazečů o zaměstnání.

Středisko městských služeb, které zajišťuje VPP, úzce spolupracuje se zaměstnavateli v regionu a vytipovává aktivní pracovníky jako možné zaměstnance na otevřeném pracovním trhu. Úspěšný přechod z režimu VPP podporují také exkurze do podniků, pracovní poradenství, konzultace psychologa nebo workshopy právní a finanční gramotnosti. Kombinací koordinované podpory a současné nízké nezaměstnanosti se daří zaměstnat také uchazeče, kteří by dříve nacházeli trvalé uplatnění na otevřeném trhu práce jen obtížně. VPP proto skutečně fungují jako „odrazový můstek“ k plnohodnotnému zaměstnání, nikoliv jako opakovaná pracovní aktivita na přechodnou dobu pro dlouhodobě nezaměstnané.

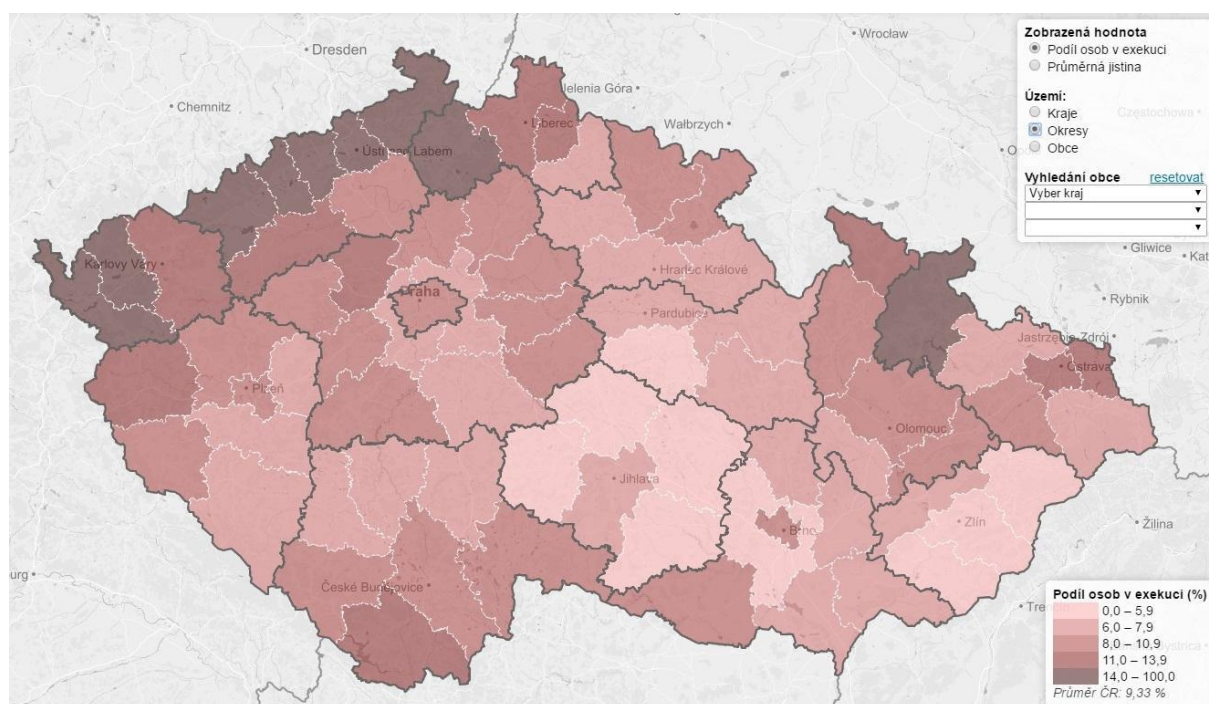
² Tyto projekty byly podpořeny v rámci výzev Operačního programu zaměstnanost: Podpora sociálního začleňování I.–III. (výzva č. 026, 042,052)

3 Zadluženost je past na všechny

V České republice žije v exekuci 863 000 lidí (9,7 % obyvatel starších 15 let), proti kterým je vedeno celkem 5 milionů exekučních řízení. Většina lidí tak čelí více než jedné exekuci a je v bezvýchodné situaci.

Z dluhové pasti si málokdo pomůže sám. Řešením je vyšší podpora terénní sociální práce a odborného sociálního poradenství se specializací na dluhové poradenství, větší angažovanost místních samospráv, umožnění oddlužení širšímu počtu osob a zavedení místní příslušnosti soudních exekutorů, tzv. teritoriality.

Úspěšné řešení vysoké míry předlužení by mohlo společnosti (mimo jiné) přinést snížení práce na černo a růst zaměstnanosti, zvýšení příjmů státního rozpočtu z daní a zdravotního a sociálního pojištění, snížení výdajů státního rozpočtu na sociální dávky, snížení recidivy, snížení radikalizace a extremismace a v neposlední řadě růst HDP.

Obrázek 3: Mapa exekucí, Zdroj: www.mapaexekuci.cz

Zatímco česká ekonomika dosahovala v loňském roce jednoho rekordu za druhým v podobě nízké nezaměstnanosti, růstu mezd i růstu HDP, zadluženost a zejména předluženost domácností opět vzrostla. Počet osob v exekuci meziročně narostl o 3,4 % na celkových 863 000. Třem a více exekucím již čelí 493 000 osob (nárůst o 0,8 %), insolvence (osobní bankrot) byl však schválen jen méně než 20 000 osob.

Z tohoto důvodu Agentura směřovala své aktivity zejména k podpoře vládní novely insolvenčního zákona, která by umožnila oddlužení širšímu okruhu osob, a k prosazování nutných změn občanského soudního řádu a exekučního řádu. Na místní úrovni pak probíhala intenzivní spolupráce s představiteli obcí, neziskových organizací a dalších subjektů.

Bylo zorganizováno velké množství seminářů k dluhové problematice pro široké spektrum aktérů – (sociální) pracovníky obcí i neziskových organizací, pracovníky úřadů práce, odbornou i laickou veřejnost apod. Hlavním cílem bylo zvyšování kvality poskytovaných služeb, zavádění či posílení

kapacit dluhového poradenství a efektivnější spolupráce místních aktérů v řešení situace excesivního zadlužení domácností.

V souladu s plněním jednotlivých opatření Akčního plánu Strategie boje proti sociálnímu vyloučení je třeba vyzdvihnout zejména vládou schválenou novelu insolvenčního zákona, schválení nových jednotných vzorů exekučních písemností, lepší monitoring stížností na soudní exekutory, snížení odměny exekutorů a zahájení jednání ke změně systému poskytování dat z Centrální evidence exekucí.

Nejpodstatnějším aspektem podpory zlepšení postavení předlužených obyvatel na lokální úrovni je samotná aktivizace místních i regionálních samospráv a efektivní síťování podpůrných služeb v rámci sociální práce. Zároveň je nutné i zapojení vzdělávacích institucí, které mohou více podporovat osvětovou činnost v rámci dluhové problematiky.

V roce 2017 bylo v rámci KPSVL schváleno celkem 28 projektů s dluhovou tematikou. Prostřednictvím těchto projektů došlo k rozšíření či udržení potřebných služeb a aktivit v oblasti dluhového poradenství a vzdělávání ve finanční gramotnosti. Celkem tak bude mít možnost aktivně a zdarma řešit svou tíživou finanční situaci minimálně 8 000 osob.³

Většina projektových aktivit byla zaměřena na vytvoření, rozšíření či udržení stávajících kapacit dluhového poradenství. Výjimkou nejsou ani aktivity zaměřené na zvyšování finanční gramotnosti a šíření osvěty v oblasti prevence a řešení excesivního zadlužení.

S ohledem na předpokládané rozšíření okruhu osob, které budou moci požádat o oddlužení, bylo cílem aktivit Agentury i rozšiřování kapacit zpracovatelů insolvenčních návrhů. Po schválení novely insolvenčního zákona lze totiž očekávat velký přetlak poptávky po službách spojených se zpracováním a podáním insolvenčních návrhů. Předpokládaný počet podaných klientských insolvenčních návrhů v souvislosti s projekty schválenými v loňském roce je 1 750 (tj. zhruba 10 % ročního počtu všech insolvenčních návrhů v České republice).

Příklady dobré praxe

V rámci činnosti v lokalitě Nové Město pod Smrkem se podařilo nastartovat fungující pracovní skupinu pro oblast řešení dluhové problematiky s konkrétními výsledky již v prvních měsících spolupráce. Pracovní skupina sama vytváří a hodnotí jednotlivé kroky vedoucí k podpoře předlužených obyvatel. Zároveň se snaží o osvětovou činnost, do které jsou zapojeni pracovníci obce, včetně přímé aktivity samotného starosty a pracovníků ze sociálního odboru, bytového odboru, policie, místní základní školy a spolupracujících nestátních neziskových organizací. V roce 2017 obec vydala vyhlášku zakazující podomní prodej a připravovala podklady pro nový pilotní projekt dluhového preventisty v rámci terénních služeb. Práce skupiny se odráží ve velkém množství konkrétních návrhů opatření ke snížení míry předlužení místních obyvatel.

Za rok 2017 se na území 3 velkých měst – Most, Děčín a Chomutov – podařilo rozšířit poskytování kvalitního dluhového poradenství o jednu třetinu oproti předchozím kapacitám. Minimálně 2 000 osob ve finanční tísní mohlo aktivně a zdarma řešit svou špatnou finanční situaci, a to včetně přípravy a podání insolvenčního návrhu.⁴

Zkušenosti poskytovatelé dluhového poradenství se v uvedených městech pustili i do rozšíření stávajících způsobů poskytování podpory, včetně větší dostupnosti služeb, kterými se snaží přiblížit bezplatné dluhové poradenství co nejvyššímu počtu dlužníků. Např. Charitní sdružení Děčín, z. s.,

³ Tyto projekty byly podpořeny v rámci výzev Operačního programu zaměstnanost: Podpora sociálního začleňování I.–III. (výzva č. 026, 042,052).

⁴ Tyto projekty byly podpořeny v rámci výzev Operačního programu zaměstnanost: Podpora sociálního začleňování I.–III. (výzva č. 026, 042,052).

zvolilo cestu zřízení internetové dluhové poradny a dále otevření kontaktních míst přímo v SVL Boletice n. Labem a Staré Město.

Statutární město Chomutov v oblasti dluhového poradenství vytvořilo specializovanou pozici protidluhového koordinátora v rámci magistrátu. Jeho úkolem je nejen zpracovat a pilotovat protidluhovou koncepci města, ale i komplexní řešení sociálního bydlení a podpory ohrožených rodin a jednotlivců. Město zavádí také specializované terénní pracovníky, kteří se plně věnují prevenci a řešení zadluženosti obyvatel města. Vyhledávají osoby ve finanční tísní, mapují a analyzují jejich dluhovou situaci, pomáhají s vyrováním pohledávek mimosoudní cestou, spolupracují s občanskou poradnou Sociálních služeb Chomutov, p. o., a s protidluhovým koordinátorem. V protidluhové koncepci města vzniká model práce s lidmi ve finanční tísní či dluhové pastí, bude zmapován počet těchto lidí na území města a nastavena intervence sociálních služeb. Protidluhový koordinátor je kromě systémové koncepce zodpovědný i za osvětovou činnost zejména v podobě organizace přednášek a seminářů.

4 Podpora domácností rozvíjením sociálních služeb a sociální práce

Usilujeme o zvyšování potřebných kapacit sociálních služeb a zlepšování jejich dostupnosti.

Cílem Agentury je budovat komplexní sociální sítě tak, aby odpovídaly potřebám obyvatel v jednotlivých lokalitách, a zároveň se snažíme rozvíjet vzájemnou spolupráci.

Sociálně vyloučená rodina se nepotýká s jedním problémem, ale vždy s kombinací několika. Komplexní a spolupracující síť sociálních služeb na míru dokáže tyto problémy zmírňovat a odstraňovat.

V roce 2017 Agentura podporovala obce a neziskové organizace v oblastech realizace a rozvoje sociální práce poskytované na území malých obcí, v koordinaci jednotlivých aktérů a v multidisciplinární spolupráci.

Na úrovni lokalit se podařilo podpořit a ve spolupráci Agentury, obcí a dalších partnerů z řad nestátních neziskových organizací vyvinout nové nebo rozšířit stávající projekty sociálních služeb a sociální práce v obcích. Nejvyšší rozsah nových aktivit byl v roce 2017 podporován v Ústeckém a Karlovarském kraji, kde byly preferovány služby sociální prevence (odborné sociální poradenství, terénní programy, sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi, azylové domy pro rodiny s dětmi a nízkoprahová zařízení pro děti a mládež) a profesionalizace sociální práce obcí.

Potvrzuje se, že zejména v oblasti práce s rodinou je potřeba zavádět multidisciplinární spolupráci. Aktivní spolupráci Agentury a dalších aktérů se podařilo například navýšit četnost a dostupnost služeb zaměřených na posilování funkcí rodiny či na aktivizující potenciál rodinných konferencí, na rozšiřování metody případových konferencí, na zavádění metod podporujících efektivní řešení a zapojení dalších subjektů. Díky těmto metodám se dařilo zvyšovat počet dětí, které se vracejí do stabilizované rodiny. Velmi perspektivně se jeví práce s širší rodinou, která může disponovat přirozenými sociálními sítěmi a nezbytným kapitálem. Rovněž byly realizovány inovativní aktivity, mezi něž patří využívání peer pracovníků, kteří při pomoci rodinám využívají své osobní zkušenosti s obdobnými problémy.

Specifickou oblast představovaly činnosti, které jsou zaměřeny na komplexní podporu při řešení konkrétního tématu, např. podpora osob, které se z různých důvodů ocitají v bezprostředním ohrožení domácím násilím či jsou jeho oběťmi.

V roce 2017 bylo podpořeno celkem 43 projektů, jejichž součástí byly aktivity spojené s rozvojem a zajištěním dostupnosti sociálních služeb. Aktivity a služby byly často zaměřeny na komplexní podporu osob např. v tématu bydlení, zaměstnávání, zadlužení či prevence rizikových jevů – vlastní sociální služba je tak jen jedním z nástrojů širší podpory, kterou tyto projekty zajišťují.⁵

V 16 projektech byla podpořena služba odborného sociálního poradenství se zaměřením především na dluhovou problematiku, poradenství v oblasti závislosti na návykových látkách a pomoc osobám ohroženým domácím násilím. Odborné sociální poradenství vzniklo nebo se rozšířilo jak v malých venkovských obcích (např. Vítkovsko), tak ve větších městech s vysokým počtem sociálně vyloučených obyvatel (v Brně a Chomutově byly podpořeny 4 služby).⁶

Profesně náročné jsou terénní programy zaměřené na podporu osob bez přístřeší závislých na návykových látkách a vyhledávání a podporu osob žijících rizikovým způsobem života či podporu v

⁵ Tyto projekty byly podpořeny v rámci výzev Operačního programu zaměstnanost: Podpora sociálního začleňování I.–III. (výzva č. 026, 042,052)

⁶ Tyto projekty byly podpořeny v rámci výzev Operačního programu zaměstnanost: Podpora sociálního začleňování I.–III. (výzva č. 026, 042,052)

oblasti sociálně zdravotní (11 projektů). Pozitivní je, že se podařilo rozšířit tyto programy na venkově a v malých městech (např. Jesenicko, Postoloprty, Vítkovsko).

Sociálně aktivizační služby zaměřené na podporu rodin s ohroženými dětmi a rozvoj kompetencí rodiny nezbytných pro překonávání nepříznivé sociální situace byly podpořeny v 6 projektech.

Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež zaměřené na podporu dětí a mladých lidí ze SVL, na zvýšení kvality jejich života a snížení rizik sociálních či zdravotních spojených s jejich dosavadním způsobem života byla součástí 7 projektů. Čtyři z nich jsou v Ústeckém kraji, kde jsou rizika pro děti a mládež největší.

Mladým dospělým, kteří opouštějí dětské domovy, pomůže nový dům na půl cesty, který byl zřízen v Chomutově. Nejedná se o samostatně stojící dům, ale o několik bytů v různých domech ve vlastnictví města.

Dále byly podpořeny 4 projekty zaměřené na sanaci rodiny – ve městech Sokolov, Most, Brno, Nový Bor. V roce 2017 díky finančním prostředkům z EU mohly být rozšířeny kapacity sociální práce ve 3 obcích: v Brně, v Bruntálu a v Liberci.

Příklady dobré praxe

Pro obyvatele malých obcí, zejména v odlehlých venkovských regionech, jsou sociální služby a sociální práce hůře dostupné. Dojíždění do měst, kde sídlí sociální odbory městských úřadů nebo ambulantní sociální služby, je navíc pro osoby v krizové situaci finančně, časově a v některých případech ze zdravotních důvodů náročné. Na Poběžovicu v Plzeňském kraji změnil tuto situaci projekt *Podpora profesionální sociální práce na Poběžovicu*. V rámci Městského úřadu Poběžovice vzniklo oddělení sociální práce, jehož sociální pracovníci zajišťují pomoc pro jednotlivce a rodiny v nouzi. Vedle Poběžovic se projekt zaměřuje také na obyvatele sousedních obcí Bělá nad Radbuzou, Hostouň, Mutětin, Otov, Rybník, Drahotín a Nemanice, v nichž je každý desátý občan ohrožen sociálním vyloučením. Ve větších městech sice existuje více sociálních služeb, jejich kapacita však mnohdy nestačí potřebám obyvatel. Zároveň může docházet k situacím, že s jedním klientem na řešení jeho problému spolupracuje více sociálních služeb, které o sobě neví, což snižuje efektivitu jejich práce. Ve městě Nový Bor začali tento problém řešit prohloubením koordinace a efektivní spolupráce mezi poskytovateli jednotlivých sociálních služeb. S metodickou podporou Agentury byla navržena a do praxe uvedena prostupná struktura sociálních služeb zaměřených na podporu předlužených rodin a jednotlivců v návaznosti na stávající sociální služby. Cílem je vzájemná spolupráce mezi poskytovateli tak, aby podpora klientovi od různých poskytovatelů na sebe vzájemně navazovala a doplňovala se. Jednotlivé služby si definují své hranice podpory (jaké problémy řeší, jaké předají k řešení jiné organizaci), mohou se specializovat a lépe využívat potenciál svých odborných pracovníků. Zároveň znají možnosti a kapacity dalších organizací. Aktivně nastavená spolupráce všech aktérů v oblasti sociálních služeb a pravidelná setkání s aktivními zástupci všech institucí na území obce navíc podporují výměnu zkušeností napříč organizacemi.

5 Zdraví je základ

Podpora a propagace správných návyků a zdravého životního stylu je klíčovým nástrojem pro zlepšení zdraví.

Cílem Agentury je zvyšování dostupnosti zdravotně-sociální péče v SVL.

Agentura pomáhá zajistit relevantní informace pro tvorbu lokálních a regionálních strategií pro zlepšování zdraví obyvatel SVL.

Agentura za účelem zvyšování dostupnosti zdravotně-sociální péče v SVL vstoupila do spolupráce se Státním zdravotním ústavem (SZÚ). V rámci regionálních center podpory zdraví (součást vznikajícího projektu SZÚ s názvem Efektivní podpora zdraví osob ohrožených chudobou a sociálním vyloučením) Agentura vytvořila metodiku pracovní pozice *Mediátor podpory zdraví*. V každém kraji budou zavedeny jedna až čtyři pozice. Jedná se o laické asistenty, kteří lokalitu, v níž budou pracovat, osobně znají nebo z ní pocházejí, a budou pomáhat skrze organizaci vzdělávacích akcí a programů zaměřených na prevenci nemoci. Návštěvami v rodinách budou mediátoři propojovat sociálně vyloučené osoby s relevantními sociálními a zdravotnickými službami s cílem zlepšit jejich zdraví.

Agentura začala vyjednávat s resorty školství a zdravotnictví postup pro zavedení výukového modulu do studijních programů všeobecného a zubního lékařství, který bude vzdělávat budoucí lékaře v základech kulturně a sociálně senzitivní zdravotní péče.

V roce 2017 byla zpracována metodika pro výzkum zdravotní gramotnosti mezi min. 300 respondenty ze sociálně vyloučených lokalit napříč Českou republikou. Výsledky šetření včetně porovnání situace s českou majoritou budou prezentovány do konce roku 2018.

Pro zajištění informací pro tvorbu lokálních a regionálních strategií zahájila Agentura spolupráci s vedením Ústavu zdravotnických informací a statistiky a v současné fázi společně pracují na nastavení kritérií pro systematický monitoring zdraví v SVL.

Agentuře se dařilo zvyšovat zájem o zdraví obyvatel sociálně vyloučených lokalit také mezi aktéry na místní úrovni – městy, poskytovateli sociálních služeb, krajskými hygienickými stanicemi, regionálními platformami zaměřenými na reformu psychiatrické péče. V Liberci vznikla z těchto aktérů pracovní skupina, která mapuje situaci na poli zdraví a sociálního vyloučení. Jejím cílem je provést analýzu sítě stakeholderů, identifikaci problémů a hledání možných řešení, mezi nimiž plánují využít také mediátory podpory zdraví. Byla zahájena úzká spolupráce s pracovní skupinou Trojboj, která na Liberecku řeší zlepšení přístupu osob v bytové nouzi nebo bez přístřeší ke zdravotním a sociálním službám.

Agentura se také zaměřila na asistenci při podávání projektů, které řeší výskyt patologických jevů ovlivňujících zdraví a životní styl obyvatel SVL. Jednalo se především o projekty zacílené na drogové závislosti a jejich následky, zmírnění rizik závislostního chování, snižování rizik souvisejících s užíváním návykových látek a snižování počtu nových uživatelů. Rozšířily se také aktivity na podporu osob s duševním onemocněním v komunitní formě. Ve 3 projektech na podporu zdraví získává podporu zhruba 300 osob se závislostmi, v riziku vzniku závislosti nebo s jinými zdravotními problémy.

Příklady dobré praxe

Významnou bariérou při podpoře zdraví obyvatel sociálně vyloučených lokalit je chybějící komunikace mezi aktéry v sociálních službách a ve zdravotnictví. Agentura podpořila dialog mezi partnerskými organizacemi v Ostravě. Na říjnovém konzultačním setkání ostravských poskytovatelů zdravotně sociální pomoci byl stanoven cíl institucionalizovat toto téma do samostatné pracovní skupiny Rodina a zdraví. Do pracovní skupiny byly přizvány organizace, které realizují projekty na zdravotně-sociálním

pomezí. Členkou skupiny je mimo jiné také lékařka působící v nově otevřené „Ordinaci pro chudé“ Armády spásy v Ostravě.

V Kraslicích za posledních 5 let výrazně stoupl počet osob podílejících se na přeshraničním obchodu s drogami, zároveň se zvýšilo i množství jejich uživatelů. Výrazně tak narostla potřeba podpory uživatelů drog a osobám, které abstinují. Nezisková organizace Kotec, o. p. s., proto v Kraslicích zahájila program terénní sociální práce zaměřený na adiktologické poradenství a motivační programy. Cílem programu je do roku 2019 poskytnout minimálně 145 osobám dlouhodobou sociální podporu v jejich přirozeném prostředí a 70 aktivním uživatelům drog nebo osobám, které abstinují, poskytnout pomoc a podporu.

6 Komunitní (sociální) práce jako nástroj sociální participace a zplnomocňování

Agentura podporuje metodu komunitní sociální práce, v níž vidí potenciál zmírňování dopadů sociálního vyloučení skrze zapojování a zplnomocňování lidí a tvorbu a posilování komunit.

Komunitní práce je založena na principu sounáležitosti a spolupráce především samotných místních lidí a institucí, kteří za podpory komunitních pracovníků přetvářejí svoje komunity, vztahy s okolím i své prostředí v lepší místo pro život všech.

Nově vzniknou nebo budou dále pokračovat komunitní aktivity, kterých se bude účastnit více než 1 000 obyvatel SVL v 7 městech.

Komunitní práce je založena na principu sounáležitosti a spolupráce především samotných místních lidí a institucí, kteří za podpory komunitních pracovníků přetvářejí svoje komunity, vztahy s okolím i své prostředí v lepší místo pro život všech. Agentura podporuje metodu komunitní sociální práce, v níž vidí potenciál zmírňování dopadů sociálního vyloučení skrze zapojování a zplnomocňování lidí a tvorbu a posilování komunit.

Rozvoj komunitní sociální práce podpořily v roce 2017 nejen fondy Evropské unie, ale také vybrané národní či krajské dotační tituly nebo nadace (Prevence sociálního vyloučení a komunitní práce Úřadu vlády ČR, Program na podporu komunitní práce a na zmírňování následků sociálního vyloučení v sociálně vyloučených lokalitách Moravskoslezského kraje na rok 2017, Živá komunita a Místo, kde žijeme Nadace VIA a další).

V roce 2017 bylo Operačním programem Zaměstnanost v rámci výzev KPSVL podpořeno 8 projektů na komunitní sociální práci. Díky této podpoře se podařilo zavést komunitní práci do 2 lokalit Olomouckého kraje (Moravský Beroun, Jesenicko), 2 lokalit Moravskoslezského kraje (Vítkov, Budišov nad Budišovkou) a jedné lokality Libereckého kraje (Nový Bor). Podpořeno bylo také pokračování komunitní práce v Moravskoslezském kraji (Bruntál, Ostrava-Kunčičky) a v Jihomoravském kraji (Brno).

Všechny projekty komunitní práce cílí na zlepšení sousedských vztahů, posílení vztahu k místu bydliště, na vzdělávání a zvyšování kompetencí cílové skupiny s pozitivním dopadem na uplatnitelnost na trhu práce, dále zaměřují své aktivity do oblasti volného času, bydlení, infrastruktury, dopravy, zaměstnání, a doplňkově obsahují různé participační aktivity. Součástí většiny projektů je tvorba míst k setkávání obyvatel ze SVL coby zázemí pro aktivity obyvatel. Projekty usilují např. o vytvoření komunitního centra zaměřeného na kulturně-umělecké a mediální aktivity, na práci s komunitou lidí s duševním onemocněním a podporu jejich začleňování. Projekty komunitní práce podpoří minimálně 1 033 osob ze sociálně vyloučených lokalit, z toho 384 z nich nebagatelní podporou převyšující 40 hodin souvislé práce. Na základě poptávky místních partnerů z těchto lokalit bylo pracovníky Agentury poskytováno odborné poradenství a vzdělávání k metodické podpoře realizace komunitní sociální práce. Integrovaný regionální operační program podpořil v roce 2017 výstavbu 2 komunitních center na Jesenicku.

Pro zvyšování odbornosti a síťování v oblasti komunitní práce organizuje Agentura celorepublikovou tematickou expertní síť *Platforma pro komunitní práci*, jejímiž členy jsou čelní představitelé akademické obce věnující se vzdělávání v oboru komunitní práce, významní realizátoři komunitní práce a komunitních center v České republice, zástupci samospráv podporujících realizaci komunitní práce na svém území a řídicího orgánu OP Z, jímž je pro oblast komunitní práce Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR (MPSV). V roce 2017 proběhla 2 setkání této platformy, zaměřená na témata *Monitoring a hodnocení komunitní práce*, *Monitoring komunitního života* a *Aspekty mobilizované*

komunity. Agentura dále zorganizovala dva semináře k možnostem realizace participativní metody *Tvorba vize komunity* ve vybraných SVL obcích, s nimiž Agentura spolupracuje.

V roce 2017 se Agentura aktivně zapojila do přípravy projektové žádosti Fakulty sociálních studií Ostravské univerzity pro Technologickou agenturu ČR *Evaluační software komunitní práce v sociálně vyloučených lokalitách jako nástroj pro rozvoj účinné a efektivní praxe*. V roli aplikačního garanta využije Agentura nově vytvořený nástroj k evaluaci výše zmíněných projektů komunitní práce financovaných ze speciálních výzev pro KPSVL. Prostřednictvím tematické expertní sítě Platformy pro komunitní práci bude Agentura spolupracovat a podporovat rozšiřování tohoto nástroje mezi členy sítě.

Pro rozšíření metodické základny komunitní práce vytvořila Agentura *Manuál pro lokální konzultanty a výzkumníky – oblast komunitní práce*, byl také vytvořen *Popis věcného tématu komunitní práce a Curriculum literatury v oblasti komunitní práce*.

Příklad dobré praxe

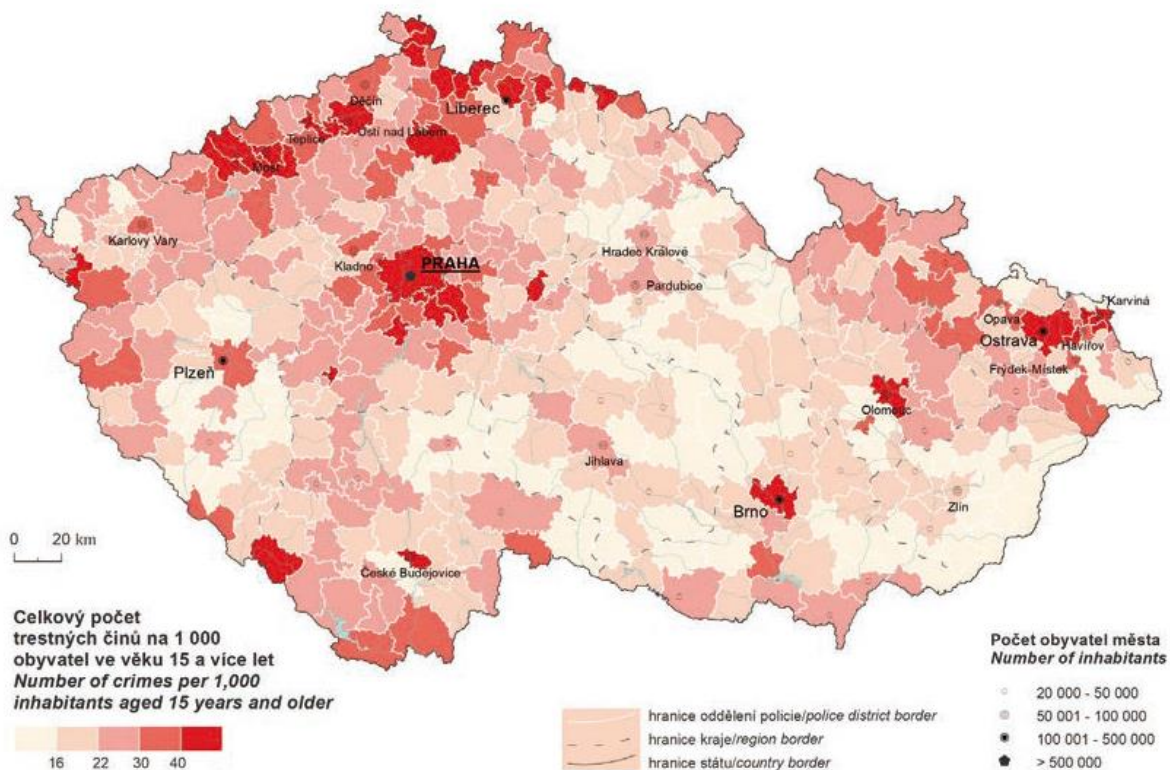
V Ostravě-Kunčičkách působí lokální skupina obyvatel sociálně vyloučené lokality s názvem *Společná cesta*, která řeší místní problémy, pořádá akce pro místní obyvatele a coby průřezový zástupce obyvatel jedná se zástupci institucí, městským úřadem a majoritním vlastníkem nemovitostí. Etablování této skupiny je výsledkem komunitní sociální práce, která byla zahájena za spolupráce Moravskoslezského kraje a Agentury. Od roku 2014 do konce roku 2017 je skupina podporována Moravskoslezským krajem a realizována s metodickou podporou Fakulty sociálních studií Ostravské univerzity. Projekt komunitní sociální práce v SVL Moravskoslezského kraje (Ostravě-Kunčičkách, Frýdku-Místku a Bruntále) se zaměřoval na mobilizaci a rozvoj místních komunit, jejich (samo)organizovanost podporou ustavení lokálních skupin členů komunity a zvyšování kompetencí členů komunity. V rámci projektu se hledají řešení konkrétních problémů v různých oblastech (bydlení, infrastruktura, volný čas a další), možnosti podpory tvorby dobrého sousedství, změny podoby lokalit (veřejná prostranství, revitalizace zeleně, architektonická řešení lokality) a zapojování komunit do života obce.

7 Systematická a odborná podpora prevence kriminality

Zvýšení bezpečnosti v sociálně vyloučených lokalitách a jejich okolí a snížení projevů napětí a nepřátelství v souvislosti se sociálním vyloučením patří mezi hlavní priority.

Agentura prohlubuje efektivitu aktivit Ministerstva vnitra ČR, a to především prostřednictvím konzultací v rámci strategického plánování a při přípravě projektů zacílených na realizaci preventivních bezpečnostních opatření.

Daří se vytvářet pozice asistentů prevence kriminality, kteří pomáhají obecní policii s udržováním veřejného pořádku a se zvyšováním pocitu bezpečí občanů, a pozice domovníků-preventistů v městských bytových domech.

Obrázek 4: Kriminalita v České republice

Jednou z oblastí, jimž Agentura věnuje při spolupráci s obcemi soustavnou pozornost, je i oblast bezpečnosti a prevence kriminality. Nejčastěji se poptávka obcí zaměřuje na téma občanského soužití a veřejného pořádku a hledání vhodných nástrojů prevence a řešení takového jednání, které je (přinejmenším částí obyvatel) vnímáno jako obtěžující, zároveň však nenaplnňuje znaky přestupku. Dalším frekventovaným tématem je výskyt drog v SVL.

Neziskové organizace působící na území obcí začaly v roce 2017 realizovat projektové aktivity zaměřené např. na pomoc osobám ohroženým závislostmi nebo závislým na návykových látkách a jejich blízkým.

Prostřednictvím KPSVL se do řešení zapojili lidé žijící převážně v SVL na území města Krnova.

Terénní pracovníci působící v SVL a rizikových lokalitách na území města Ostravy pracují zejména s drogovými uživateli a osobami závislými na alkoholu, příp. s patologickými hráči.

Brněnské projekty se zaměřily např. na podporu integrace osob po výkonu trestu se zacílením na integraci, řešení dluhů, zvýšení šance jejich uplatnění na trhu práce a snížení rizika recidivy. Terénní práci a přímou práci ve vyloučených lokalitách Brna se zaměřila na práci se ženami, které pracují v sexbyznysu.

V Kolíně je pro aktivní uživatele drog realizován terénní program zaměřen na poskytování odborného specificky zaměřeného sociálního poradenství jak pro samotné aktivní uživatele návykových látek, tak pro jejich blízké sociální okolí – rodiny, partnery apod. Za celkovou dobu realizace se program bude týkat 70 klientů.

V Příbrami budou mapovat reálný rozsah problému v užívání THC v regionu u mladistvých ve věku 15–18 let a následně stanovit nástroje pro řešení.

Do dotazníkového šetření bude zapojeno 150 uživatelů. Sociální protidrogová poradna v Litvínově-Janově realizovala 166 kontaktů s klienty.⁷

Na Bruntálsku se rozvinul preventivní probační program pro mladé dospělé a resocializační program pro dospělé, v jehož rámci jsou aktivně začleňováni lidé, kteří se dopustili protiprávního jednání nebo jsou po výkonu trestu odnětí svobody.

V Českých Velenicích probíhá projekt zaměřený na primární, sekundární a terciární prevenci rizikového sexuálního chování, násilné trestné činnosti a další sociálně patologické jevy u žen pracujících v sexbyznysu, který se bude týkat 50 klientek. Po dobu realizace projektu bude uskutečněno minimálně 72 výjezdů za klientkami a 350 testů na HIV.

Dlouhodobě úspěšným nástrojem je zapojení asistentů prevence kriminality do činnosti městské policie. Jejich působení má dopad jak na snížení počtu trestných činů a přestupků, tak na zvýšení pocitu bezpečí obyvatel SVL. Města Štětí, Obrnice, Vejprty, Slaný, Velké Hamry, Kolín, České Velenice, Jeseník, Ralsko a Moravský Beroun v roce 2017 zaměstnala celkem 40 asistentů prevence kriminality s podporou projektů OP Z. Obce také využívají možnosti vytvoření pozic domovník-preventista, jehož činnost se týká prevence nejen v oblasti dodržování domovního řádu, údržby bytového fondu, standardů bezpečnosti, ale i podmínek veřejného pořádku v okolí domu nebo ubytovacího zařízení. V roce 2017 byly pozice domovníků vytvořeny v obcích Štětí, Moravský Beroun, Slaný a Obrnice.

Příklad dobré praxe

Není policistka, nenosí zbraň, nemůže lidi pokutovat ani je potrestat, přesto se cítí výjimečně, když ráno obleče uniformu asistenta prevence kriminality (APK). Tuto uniformu obléká již pět let, je nejdéle sloužící APK ve městě a sama říká, že ji dosud nenapadlo vyměnit tuto práci za jinou.

Paní B. vzpomíná na svou první práci, kdy pracovala pro technické služby města. „Někdo by se toho štítel, ale já jsem byla vděčná za možnost pracovat. Cítila jsem se být užitečná, i když jsem jenom zametala ulice, snažila jsem se to dělat dobře a poctivě.“ Tento pocit v ní zůstal i tehdy, když se po čase znovu ocitla bez práce. Často se ptala po nějaké možnosti pracovat. Z předchozího zaměstnání měla dobré doporučení. Když začínal projekt asistentů prevence kriminality a byli vyhledáváni vhodní asistenti a asistentky, pracovnice Úřadu práce ČR doporučily právě paní B. Vážila si toho, že jí jako Romce nabídli tak dobrou práci. „Lidé na městě mi tehdy hodně pomohli, povzbuzoval mě i tehdejší mentor, jemu jsem vděčná, že tu jsem“.

⁷ Tyto projekty byly podpořeny v rámci výzev Operačního programu zaměstnanost: Podpora sociálního začleňování I.–III. (výzva č. 026, 042, 052)

„Když jsem tehdy domů přivezla uniformu asistenta prevence kriminality, moje dcera byla na mně moc pyšná. Nejbližší rodina, děti a přítel se těšili se mnou. U známých a přátel jsem se ale s takovým pochopením nesetkala“. Nadávali jí. Trvalo snad dva roky, než pochopili, že je tam proto, aby jim pomohla. Teď se jí stává, že se jí ptají, co mají dělat, když se jim něco stane. Vědí, na koho se mají obrátit, když mají problém.

Nadřízení a kolegové říkají, že silnou stránkou paní B. je otevřenost a komunikace. Ta jí ale právě naopak, dle vlastního vyjádření, dělala zpočátku největší problém. Měla strach, že nemluví spisovnou češtinou a co na to lidi řeknou, až se jí něco zeptají a ona otevře pusku? Tento strach v ní odboural mentor, který jí dodal odvahy, povzbuzoval ji a učil ji, jak v této profesní roli komunikovat. Odborné vedení mentorů si chválí za všeho nejvíc, říká, že bez nich by práci nezvládla. Mentorovi může kdykoliv zavolat, poradit se, nikdy ji nenechal na holičkách. Paní B. si chválí spolupráci s městskou policií, pod níž jsou asistenti zařazeni.

Dospělí v romské komunitě jí plně důvěřují a malé děti obdivují její uniformu a ptají se, co mají dělat proto, aby i ony mohly být jako ona. „Cítím závazek vůči těm dětem, že jim mohu být příkladem, že i Romové mohou něco dokázat“.

8 Kvalitní inkluzivní vzdělávání – účinný způsob dlouhodobého řešení sociálních problémů ve společnosti

Vzdělávací soustava má poskytovat kvalitní vzdělání v nese segregujícím prostředí všem dětem a žákům bez rozdílů v míře jejich nadání, v sociálním či rodinném zázemí, v etnickém původu nebo zdravotním stavu.

Agentura usiluje o to, aby vzdělávací soustava byla pro tento úkol adekvátně nastavena a materiálně i personálně připravena. Páteří osu řešení tvoří zřizovatelé, školy a místní komunita.

Cílem Agentury je vytvořit prostřednictvím podpory regionálních center, metodiků, lokálních konzultantů i expertů v SVL smysluplné a realizovatelné strategické nástroje, které přiblíží vzdělávání v podporovaných regionech této vizi.

Agentura hledá nástroje a opatření, jež budou mít význam pro všechny děti, pedagogům usnadní z dlouhodobého hlediska jejich práci, a na něž bude možné zajistit dostatek finančních prostředků.

V oblasti vzdělávání vstupuje Agentura do lokalit jako prostředník-facilitátor procesů, které vedou ke zvýšení kvality a současně i inkluzivity škol. Na rozdíl od dalších systémových projektů týkajících se transformace vzdělávacího systému se Agentura zaměřuje především na páteří osu regionálního systému tvořenou především zřizovatelem a školami. Agentura podněcuje vznik místních pracovních skupin zaměřených na řešení problémů v oblasti vzdělávání. Jde o fórum, na kterém se setkávají všichni významní aktéři ve vzdělávací oblasti: zástupci zřizovatele, zástupci škol, představitelé spolupracujících organizací, zástupci neziskového sektoru a místních komunit. Pracovní skupiny umožňují všem aktérům diskutovat a řešit nejen aktuální problémy, ale i budoucí vývoj regionálního školství a uvědomění si vlastní role v probíhajících procesech v rámci komplexního pohledu na lokalitu.

Výstupem činnosti pracovních skupin je mj. nastavení podmínek k nutným změnám, které se promítnou do společně vytvořeného dokumentu – Místního plánu inkluze v oblasti vzdělávání. Ten v lokalitě vzniká jako doplnění komplexního strategického plánování v sociálním začleňování. Plány reflektují situaci v regionech na základě prováděných analýz a ve své podstatě vycházejí z konkrétních potřeb partnerů. Plány se tvoří na dobu 3 let a součástí podpory Agentury je i nastavení revize těchto dokumentů během spolupráce v rámci pracovních skupin. Další významnou složkou MPI jsou nástroje a opatření vedoucí k pozitivnímu ovlivnění vztahů mezi jednotlivými aktéry nebo posílení odpovědnosti i vlivu zřizovatelů na kvalitu a vývoj regionálních vzdělávacích soustav. Významnou součástí podpory, kterou Agentura poskytuje, je i hledání projektových řešení z ESF.

V roce 2017 uspořádala Agentura pro partnery v lokalitách 17 tematických workshopů a 3 veřejná setkání. Cílem těchto akcí bylo seznamovat místní aktéry v oblasti vzdělávání a odbornou i laickou veřejnost zejména s tím, jak chápat inkluzivní a kvalitní vzdělávání, jaké nástroje mohou využívat, v čem spočívají výhody a proč podporovat inkluzi ve vzdělávacích institucích. Veřejná setkání také podporují nenásilnou a přijatelnou formou zájem rodičů o inkluzivní vzdělávání.

V roce 2017 se uskutečnily rovněž pravidelné workshopy a setkání manažerů SPSZ, školních koordinátorů inkluze, ředitelů škol i asistentů pedagoga. Účelem setkání je sdílení výsledků práce a zprostředkování nadstandardní metodické podpory za pomoci pozvaných odborníků a expertů. V roce 2017 proběhla veřejná setkání v Českých Velenicích, v Novém Boru a ve Žďáru nad Sázavou.

Důležitou složkou podpory je nastavení odpovídající evaluace a následné reflexe probíhajících procesů. V roce 2017 vytvořila Agentura pracovní verzi evaluačního manuálu zaměřeného na hodnocení postupů navržených pro základní, střední i předškolní vzdělávání a pro zájmové a neformální vzdělávání.

V roce 2017 byly místními zastupitelstvy schváleny MPI v Bruntále, Břeclavi, Jesenicu, Krnově, Mostě, Štětí, Vítkovsku, Vrbensku a Vsetíně. V roce 2017 byly podpořeny projekty, které se vztahují k MPI schváleným v roce 2016. Vytvořené místní plány se zaměřují především na podporu pozitivního a konstruktivního vztahu mezi zřizovateli a školami, zejména na vytváření společných odborných platforem, vzdělávání a osvětu v oblasti inkluze, posílení kapacit v rámci obce i škol, ověření klíčových pozic koordinátorů inkluze a sociálních pracovníků. Plány hledají i efektivní řešení pro posílení vztahů mezi jednotlivými aktéry inkluzivního vzdělávání a obsahují celou řadu tzv. měkkých opatření, která nejsou finančně náročná a jsou poměrně snadno realizovatelná. Zásadní pozice v MPI zauímají strategie vedoucí k posílení role pracovní skupiny Vzdělávání a rozmanitá projektová řešení.

Přehled informací k některým realizovaným projektům v rámci výzvy 2_16_021 *Inkluzivní vzdělávání pro KPSVL*:

Brno: Projekt plošně podporuje kvalitu a proinkluzivnost základního vzdělávání. Zaměřuje se na prevenci školní neúspěšnosti na základních školách, kariérové poradenství a na práci s rodiči znevýhodněných žáků. V projektu je zapojeno 66 základních škol zřizovaných statutárním městem Brnem/jeho městskými částmi, 2 školy jiných zřizovatelů, které s městem Brnem a jím zřizovanými školami dlouhodobě spolupracují, a 7 organizací, které doučují žáky základních škol v neformálních klubech.

Ostrava: Projekt je zacílen podporu inkluzivního vzdělávání na území vybraných sociálně vyloučených lokalit, které reprezentují jednotliví partneři projektu. Statutární město Ostrava působí v roli koordinátora řešení problematiky inkluzivního vzdělávání. Aktivita jsou zaměřeny na přímou podporu mateřských škol a školského zařízení pro zájmové vzdělávání. Do projektu je zapojeno 5 mateřských škol a 1 středisko volného času.

Liberec: Projekt se soustředí na naplnění dlouhodobých cílů SPSZ a MPI. Aktivita jsou zaměřeny na kombinaci doučování v rodinách, kariérového poradenství či kroužků ve školách. Vše je pak doplněno osvětovými aktivitami směřovanými na veřejnost.

České Velenice: Činnosti projektu je podpořeno inkluzivní vzdělávání. V rámci projektu vznikla platforma pro toto vzdělávání zahrnující pozice koordinátorů na obci i na 2 školách, předškolní a také školní klub a doučování na základních a středních školách. V rámci projektu jsou pořádány semináře pro rodiče, pedagogy i veřejnost. Aktivita projektu cílí na podporu dětí a žáků ze socioekonomicky znevýhodněného a kulturně odlišného prostředí při vstupu a setrvání ve vzdělávacím systému podle jejich potřeb.

Velké Hamry: Projekt vychází z dlouhodobé činnosti města Velké Hamry v oblasti sociálního začleňování. Řeší komplexně problematiku inkluzivního vzdělávání, a to od přípravy dětí ze SVL na vstup do mateřské školy, přes adaptaci dětí se sociálním znevýhodněním v mateřské škole až vytvoření podmínek ke zvládnutí základního vzdělávání v rámci hlavního proudu na místní základní škole. Dále je kladen důraz na vytvoření podmínek pro inkluzi, mimoškolní aktivity dětí a žáků, práci s rodinou a podporu pedagogů a členů odborného týmu.

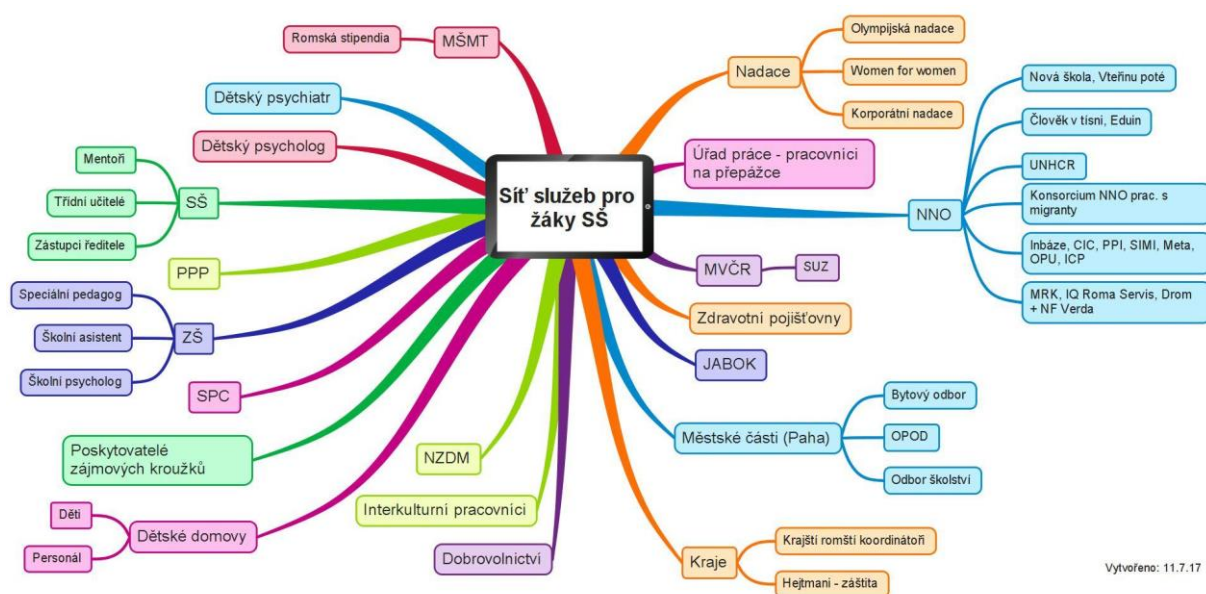
Frýdlant: Projekt svými aktivitami přímo navazuje na cíle stanovené v SPSZ Frýdlantsko pro roky 2016-2018. Projektové partnerství tvoří Místní akční skupina (MAS) Frýdlantsko, Člověk v tísni a základní školy z regionu. Projekt se zaměřuje na oblast prevence školní neúspěšnosti. Nabízí žákům individuální podporu (doučování v rodinách, starší kamarády, metodu FIE⁸), pedagogům odborné

⁸ Feuersteinova metoda instrumentálního obohacování.

konzultace v hodinách. Na školách vytváří podpůrné týmy pro práci se žáky se speciálními vzdělávacími potřebami a jejich rodinami.

Veškeré lokální strategie jsou vytvářeny v souladu se systematicky vytvářenými Krajskými akčními plány (KAP) a Místními akčními plány (MAP).

Krajský akční plán stanovuje priority a jednotlivé kroky nutné k dosažení cílů vzdělávací politiky v území na základě potřeby, naléhavosti, přínosu a podloženosti reálnými daty a analýzami. Je zpracováván ve spolupráci s partnery v území a ve spolupráci s odborným garantem Národního ústavu pro vzdělávání (NÚV). Agentura spolupracuje se všemi 14 realizačními týmy KAP zejména v oblasti inkluze a kariérového poradenství. Dle požadavků krajů, ředitelů i pedagogů realizuje Agentura na území celé České republiky vzdělávací semináře a workshopy, které představují specifika žáků ze SVL a jejich rodin. V roce 2017 bylo pro KAP uspořádáno první setkání sítě služeb pro žáky středních škol, které propojilo pracovníky různých organizací a spolků zaměřených na podporu žáků středních škol. Agentura na jednáních s realizačními týmy KAP věnovala zvláštní pozornost problémům žáků, kteří jsou ohroženi školním neúspěchem, tématu předčasných odchodů ze vzdělávání a také práci s žáky ohroženými sociálním vyloučením. Další setkání budou realizována dle potřeb realizačních týmů KAP v jednotlivých krajích při tvorbě Školní inkluzivní koncepce v letech 2018–2019.

Obrázek 5: Síť služeb pro žáky středních škol

Místní akční plány jsou realizovány v rámci výzvy *Místní akční plány rozvoje vzdělávání* vyhlášené Operačním programem Výzkum, vývoj, vzdělávání (OP VVV) v roce 2015. Navazuje na ni výzva *Místní akční plány rozvoje vzdělávání II* vyhlášená v roce 2017. Na úrovni obcí s rozšířenou působností vznikají MAP jako partnerské platformy, které sdružují základní a mateřské školy, zřizovatele škol a další partnery v dané lokalitě, například neziskové organizace, instituce neformálního vzdělávání či sociální partnery. Jejich cílem je společně nastavit místní vzdělávací strategii a tuto strategii pak realizovat v praxi. Projekt se především zaměřuje na rozvoj kvalitního a inkluzivního vzdělávání dětí a žáků do 15 let věku. Zahrnuje oblasti včasné péče, předškolního a základního vzdělávání, zájmového a neformálního vzdělávání. Součástí je podpora aktivit vedoucích k podpoře dětí a žáků ohrožených školním neúspěchem.

Cílem MAP je dosáhnout kvalitního vzdělávání v mateřských a základních školách. Tohoto je možné docílit tak, že bude podpořena spolupráce zřizovatelů, škol a ostatních aktérů ve vzdělávání. Tito aktéři se tak budou vzájemně informovat, vzdělávat a plánovat partnerské aktivity pro následná společná řešení místních problémů a potřeb.

Agentura obcím, které realizují MAP, poskytuje poradenství v kooperaci s Národním institutem pro vzdělávání (NIDV). V obcích v KPSVL je účast Agentury v řídicích výborech MAP povinná, v jiných obcích, které se potýkají se sociálním vyloučením, je dobrovolná, přesto se Agentuře daří tuto spolupráci úspěšně naplňovat. V řadě MAP se podařilo prosadit do místních vzdělávacích strategií agendu sociálního začleňování a na mnoha místech se uskutečnily konkrétní aktivity. Příkladem jsou workshopy na téma inkluzivní vzdělávání s řediteli škol, s pedagogy i se zástupci MAP v Jihočeském, Karlovarském a Moravskoslezském kraji, dále dotazníková šetření zjišťující potřeby dětí a rodičů ze SVL, která umožní lépe zacílit práci s dětmi a zapojit rodiče. Agentura se také zaměřila na desegregaci těch škol, které se potýkají s negativními důsledky segregace v konkrétních MAP. Příkladem je ZŠ Cimburkova v Praze 3, škola se 75 % romských žáků, kde se pracovníkům Agentury podařilo k tématu desegregace prostřednictvím MAP zorganizovat kulatý stůl s účastí vedení školy, pedagogického sboru, zástupců nestátních neziskových organizací, zřizovatele i pražského magistrátu.

Za rok 2017 uzavřela Agentura s realizátory MAP 11 memorand v lokalitách Český Krumlov, České Budějovice, Horažďovice, Jaroměř, Klatovy, Kralupy nad Vltavou, Lipník nad Bečvou, Mariánské Lázně, Orlová, Pardubice a Tišnov. K memorandům jsou vytvořeny tzv. plány poradenství, které obsahují konkrétní způsoby pomoci v jednotlivých MAP. Plány poradenství reflektují potřeby jednotlivých měst a obcí v ORP, mohou obsahovat např. organizaci setkávání a odborných diskusí apod.

Příklad dobré praxe

Příklad dobré praxe představuje veřejné setkání nazvané *Děti, škola, rodina – žijeme tu společně*, které proběhlo v červnu 2017 v Českých Velenicích. Tématem setkání byly možnosti využívání volnočasových aktivit pro rodiny s dětmi v nových projektech pro město České Velenice, sdílení dobré praxe z inkluzivní školy Lačnov na Svitavsku a z komunitního centra v Táboře. Proběhla diskuse na téma *Co se daří a nedaří v komunikaci mezi školou a rodiči* a na závěr proběhla debata odborníků a veřejnosti na téma *Hledání vhodných způsobů komunikace rodiny a školy*. Další pozitivně hodnocené odborné workshopy se zabývaly tématy *Jak na evaluaci ve škole*, *Práce školního koordinátora inkluze v praxi*, *Práce asistenta pedagoga v inkluzivní třídě, včetně legislativního ukotvení*.

V roce 2017 byla navázána těsná spolupráce se školami, které se výrazně posunuly směrem k vizi inkluzivního vzdělávání. Jedná se především o propracovaný systém školního poradenského pracoviště, netradiční a inovativní výukové metody, bohatý vzdělávací program zaměřený na hodnotové vzdělávání či na úpravu organizace výuky. Mezi první školy, které byly zařazeny do sítě příkladů dobré praxe, patří ZŠ Trmice, ZŠ a MŠ Karlovarský venkov a ZŠ Náměstí 28. října Brno.

9 Práce v lokalitách

Vnitřní organizace Agentury do 3 regionálních center umožňuje užší spolupráci s kraji a dalšími regionálními aktéry.

Skrze regionální centra přinášíme do strategického řízení a koordinace aktivit na úrovni krajů odborné poznatky a návrhy řešení ve všech oblastech sociálního začleňování.

Regionální centra pomáhají na místní úrovni rozvíjet odbornost při řešení tématu sociálního vyloučení, propojovat veřejnou správu, neziskový sektor, expertní sektor, sociálně vyloučené obyvatele a veřejnost. Nedílnou součástí práce Agentury v lokalitách je snaha posilovat personální a odborné kapacity pro řešení sociálního vyloučení. To zahrnuje i projektovou podporu při čerpání dotací na aktivity sociálního začleňování. Osvědčil se koncept působení lokálního konzultanta a konzultanta inkluzivního vzdělávání v obci, který se rychle stane součástí týmu místních aktérů, vybuduje si důvěru a naváže úzké vztahy se zástupci obcí a dalšími partnery. Díky spolupráci s místními aktéry získává Agentura množství aktuálních dat a informací. V regionálních centrech je tak soustředěn velký odborný potenciál, zkušenosti a praktické znalosti z terénu. Díky nim Agentura může navrhovat komplexní na míru šitá systémová opatření, vycházející z dobrých praxí a metod osvědčených v jiných obcích nebo v zahraničí.

Ze stran obcí a krajů se dostává Agentuře pozitivní zpětné vazby na transparentní systém práce v lokalitách při zapojení všech adekvátních institucí, na vyhodnocování opatření a v neposlední řadě i na posilování znalostních a dovednostních kapacit v obcích (cyklus vzdělávání pro manažery sociálního začleňování, kulaté stoly a workshopy k tematice bydlení, zdraví, zaměstnanosti, inkluze a vzdělávání, přípravě projektů apod.).

Významnou úlohu zastávají zástupci Agentury i v krajských koncepčních strukturách, jako jsou ustavené Regionální stálé konference. Agentura využívá příležitosti tvořit a připomínkovat koncepční či strategické materiály rozvoje regionů (krajské akční plány vzdělávání, rozvoje lidských zdrojů atd.).

Při tvorbě strategických materiálů Agentura obvykle volí následující postup: výzkum, definice problémů a příčin, návrhy konkrétních opatření (včetně návrhů projektového řešení), monitoring a evaluace. Po celou dobu Agentura podporuje zapojení občanů zejména ze SVL do tvorby těchto materiálů, pořádá fokusní skupiny a občanská setkání, kde se občané mohou vyjádřit k místním problémům či k návrhům na jejich řešení.

Regionální centrum Východ (RCV)

Regionální centrum Východ spolupracuje s obcemi na území celé Moravy. Lokality, které se na území nacházejí, zahrnují všechny cílové skupiny, jichž se sociální vyloučení dotýká. Nejvíce akcentovanými tématy napříč lokalitami jsou oblast zaměstnanosti (specifická zejména pro oblasti severu Olomouckého a Moravskoslezského kraje), dluhová problematika a problematika bydlení. RCV zajišťuje podporu 9 lokalitám v rámci KPSVL, které zahrnují celkem 32 obcí včetně Brna a Ostravy. Dále RCV spolupracuje se 3 lokalitami (7 obcí) v rámci vzdálené podpory po realizaci KPSVL. Vzdálená podpora před vstupem do KPSVL byla poskytnuta 2 lokalitám.

V roce 2017 bylo schváleno celkem 5 místních plánů inkluze a 2 strategické plány sociálního začleňování ve městech Vsetín a Břeclav. S podporou poradenství bylo v roce 2017 schváleno v rámci OP Z celkem 59 projektových žádostí (34 Brno, 16 Bruntál, Jesenícko, Moravský Beroun, Vrbensko, 9 Vítkovsko).

Významnou úlohu zastávala Agentura i v krajských koncepčních strukturách, jako jsou ustavené Regionální stálé konference, členství ve výborech ITI (integrovaná územní investice), IPRÚ (integrovaný plán rozvoje území) atp. Plně využívá příležitosti tvořit a připomínkovat koncepční či strategické materiály rozvoje regionů (krajské akční plány vzdělávání, plány rozvoje lidských zdrojů atd.). Zároveň jsou zástupci pravidelně přizváni k tvorbě a připomínkování koncepčních materiálů jednotlivých obcí, které mají vést k řešení otázky sociálního vyloučení.

Regionální centrum Východ také realizovalo v roce 2017 vzdělávací akce pro partnery jak plošného rázu, tak dle zadání jednotlivých obcí. K akcím plošného rázu patří zejména pravidelné průběžné vzdělávání obecních manažerů sociálního začleňování, které vede k rozvoji jejich kompetencí a orientaci v oblastech úzce se dotýkajících sociálního vyloučení. Tyto semináře probíhají zpravidla každé 3 měsíce. V případě realizace specifických vzdělávacích bloků jsou zejména poptávány semináře zaměřené na řešení dluhové problematiky, sociálního podnikání, podporu sociálního bydlení a komunitní práce. Zároveň se díky vzdělávacím aktivitám Agentura snaží o zvýšení kompetencí zástupců obcí v oblasti přípravy a následné realizace projektových záměrů.

Regionální centrum Západ (RCZ)

Regionální centrum Západ spolupracovalo v roce 2017 s 32 obcemi na území 3 krajů: Ústeckého, Karlovarského a Plzeňského. Nejvíce spolupracujících obcí je na území Ústeckého kraje (17), dále pak Karlovarského (8) a Plzeňského (7). Ve městech, která s Agenturou spolupracují, žije zhruba 70 % z celkového počtu obyvatel SVL těchto krajů.

Široce koncipovanou podporu (KPSVL) poskytovalo RCZ v roce 2017 ve 28 obcích. Dále RCZ spolupracovalo se 4 obcemi na různých dílčích úkolech v režimu tzv. vzdálené podpory.

Nově se do spolupráce s Agenturou v roce 2017 přihlásily 3 obce: Jirkov, Aš a Ústí nad Labem. Jednalo se o dílčí spolupráci před vstupem do KPSVL.

V roce 2017 byl dokončen 1 SPSZ a 2 MPI. V roce 2017 byla zahájena revize SPSZ pro potřeby tzv. exit strategií v 17 spolupracujících obcích. V 11 z nich byla tato revize strategie schválena orgány města.

Díky projektovému poradenství, které RCZ poskytlo, bylo v roce 2017 partnerům schváleno 50 projektových žádostí. Z toho OP Z 44, IROP 4 a OP VVV 2. Celá řada projektových žádostí pak byla připravována pro podání v roce 2018.

Regionální centrum Západ se aktivně účastnilo celé řady platform, které řeší otázky související se sociálním vyloučením v regionu. V řídicích orgánech ITI Ústecko-chomutovská aglomerace se podílelo na koordinaci a optimalizaci rozložení finančních prostředků z ITI a KPSVL ve spolupracujících obcích. Při přípravě Plánu restrukturalizace Ústeckého kraje se RCZ podílelo na práci odborných platform zaměřených na sociální soudržnost.

Ve spolupráci s IPRÚ Karlovarsko pomáhalo RCZ městu Karlovy Vary se zaváděním systému sociálního bydlení na Karlovarsku. Agentura pomohla analyzovat situaci v oblasti bydlení v obcích Karlovarska, dále zprostředkovala komunikaci s okolními obcemi, realizaci fokusních skupin zajistila zpětnou vazbu od cílových skupin projektu. Spolupráce byla v roce 2017 ukončena po naplnění většiny dohodnutých cílů a byla velice dobře hodnocena ze strany vedení města.

Regionální centrum Západ také usiluje o monitoring nových nebo specifických fenoménů sociálního vyloučení. Jedním ze zásadních problémů, který v roce 2017 začala Agentura intenzivně řešit, byla problematika zadlužených SVJ v SVL Ústeckého kraje. RCZ zorganizovalo 8 odborných seminářů pro partnery v lokalitách (zejména na dluhovou problematiku a oddlužení), kterých se zúčastnilo asi 160 osob.

Regionální centrum Střed (RCS)

Regionální centrum Střed v roce 2017 poskytovalo komplexní intenzivní podporu v rámci KPSVL 13 lokalitám – celkem ve 21 obcích. Mezi ně patří Slaný, Příbram, Kolín, Liberec, Nový Bor, Velké Hamry, České Velenice, Žďár nad Sázavou, Havlíčkův Brod, Písek a řada obcí na Frýdlantsku a Tanvaldsku. Nejvíce spolupracujících obcí se nachází v Libereckém kraji (14), dále v kraji Středočeském (3), Jihočeském (2) a na Vysočině (2).

Formou tzv. vzdálené dílčí podpory spolupracují s RCS obce Polička, Chrudim, Moravská Třebová, Broumov a Lanškroun. Tyto obce identifikovaly aktuální problém v oblasti sociálního vyloučení (např. zhoršení situace na ubytovně, masivní migrace nových sociálně vyloučených rodin do obce, zvyšování kriminality apod.) nebo mají na svém území sociálně vyloučenou lokalitu a stojí na začátku snah o řešení sociálního vyloučení. V 5 lokalitách (Příbram, Kolín, Slaný, České Velenice, Frýdlantsko) došlo k revizi původních strategických plánů v rámci tzv. exit strategie a následnému přechodu do režimu spolupráce tzv. vzdálené komplexní podpory. V tomto režimu se Agentura věnuje jednotlivým tématům, problémům a potřebám lokalit na základě zmíněného revidovaného strategického plánu.

V průběhu roku 2017 bylo v rámci RCS schváleno celkem 30 projektů na základě SPSZ/MPI. Z toho se v 15 případech jednalo o projekty z výzvy OP Z, 4 projekty z OP VVV a 11 projektů z IROP.

Mimo samotné vyvolané projekty, resp. projekty iniciované Agenturou lze považovat za úspěch podíl na pilotáži Housing First v Liberci. Právě zde město ve druhé polovině roku vyčlenilo prvních 5 bytových jednotek pro osoby a rodiny v bytové nouzi a za podpory Agentury a dalších partnerů začalo tvořit novou bytovou koncepci zohledňující sociální bydlení a režim Housing First.

Rovněž se podařilo proškolit sociální pracovníky, úředníky a partnery v partnerských obcích a poskytnout jim informace k dluhové problematice, insolvenčním, předlužení, rozhodčím doložkám apod. Celkem se workshopů a kurzů zúčastnilo 98 lidí, a to například v Liberci, v Novém Městě pod Smrkem nebo Českých Velenicích.

10 Spolupráce s dalšími aktéry

Významnými partnery Agentury ve venkovských regionech jsou místní akční skupiny.

Na krajské úrovni se rozvíjela spolupráce s krajskými romskými koordinátory.

Expertní synergii vytváří Agentura spoluprací s některými univerzitami.

V roce 2017 se dále rozvíjela spolupráce Agentury s místními akčními skupinami (MAS). Agentura se zapojila do zpracování analýzy rozvojových potřeb partnerů v sociální oblasti ve spolupráci s Ministerstvem pro místní rozvoj, připomínkovala na Ministerstvu práce a sociálních věcí výzvy pro podporu MAS, připravila dvoudenní odborný seminář *Metody komunitního plánování rozvoje sociálních služeb s ohledem na potřeby sociálně vyloučených obyvatel venkovského prostoru*, jehož cílem bylo připravit terén na propojení a synergii plánovacích činností lokálního partnerství a multidisciplinárních týmů pro komunitní plánování sociálních služeb. Agentura dále poskytovala konzultace spolupracujícím MAS při přípravě rozvojových strategií i konkrétních projektů. V roce 2017 spolupracovala zejména s MAS Broumovsko+, MAS Brdy-Vltava, MAS Opavsko, MAS Hlinecko, MAS Český sever, MAS Královská stezka, MAS Znojenské vinařství, MAS Via Rustica, MAS Sedlčansko, MAS Skutečsko, Košumbersko a Chrastcko, MAS pro podporu Humpolecka, MAS Nad Prahou, MAS Vizovicko a Slušovicko, MAS Boleslavsko, MAS Podbrněnsko, MAS Frýdlantsko, MAS Podbrdsko, MAS Šipka či MAS Střední Polabí.

Za účelem zvýšení angažovanosti a aktivizace krajů do spolupráce v lokálních partnerstvích se Agentura soustředila na prohloubení spolupráce s krajskými romskými koordinátory. Jejich zkušenosti z terénu a znalost problematiky Romů žijících v SVL, jsou důležitým zdrojem informací pro vytváření strategických dokumentů a navrhování opatření.

Přehled o činnosti a působení neziskových organizací a dalších klíčových aktérů na daném území zase vytváří klíčové podmínky pro uplatňování principu participace těchto subjektů a možnosti aktivního zapojení samotných Romů ze sociálně vyloučených lokalit do lokálních partnerství. Na pracovních setkáních s krajskými romskými koordinátory byly diskutovány i možnosti realizace tematických setkání zaměřených na konkrétní problémové oblasti sociálního vyloučení se sítí romských poradců.

Agentura se snažila motivovat kraje k aktivnímu zapojení do Operačního programu Potravinová a materiální pomoc (OP FEAD) či do programu Ministerstva školství mládeže a tělovýchovy ČR (MŠMT) administrovaného organizací Women for women. Jejich cílem je zajistit dětem ze sociálně a ekonomicky slabých rodin pravidelnou kvalitní stravu ve školních jídelnách mateřských a základních škol a vypěstovat u nich zdravé stravovací návyky. V roce 2017 se Agentura podílela na zpracovávání výstupů z dotazníkového průzkumu *Mapování rozvojových potřeb* na úrovni 14 krajů. Dotazník byl vytvořen Ministerstvem pro místní rozvoj a Agenturou, distribuován byl ve spolupráci se sekretariáty Regionálních stálých konferencí.

Součástí širšího úsilí Agentury o sdílení expertního know-how při zmírňování následků sociálního vyloučení je uzavírání memorand o spolupráci s univerzitami. V roce 2017 uzavřela Agentura spolupráci s Filozofickou fakultou Univerzity Pardubice. Odborná spolupráce v oblasti sociálního začleňování se zaměří na vzdělávání a realizace studentských praxí, sdílení odborných témat pro realizaci studentských prací – bakalářských i diplomových, participaci na zpracování analýz, expertiz a

studií a konzultační a poradenskou činnost, spolupráci při přípravě koncepčních materiálů a při odborných seminářích a konferencích. Spolupráce přinese prospěch studentům, kteří si budou moci prakticky ověřit své znalosti během studentských praxí, nebo zpracovat některá témata ve svých bakalářských a diplomových pracích. Aktuálně je připravována spolupráce s Univerzitou Pardubice na terénním výzkumu v Chrudimi.

11 Kampaň proti rasismu a násilí z nenávisti posiluje soudržnost ve společnosti

Kampaň HateFree Culture zasáhla širší publikum, než pro jaké byla plánována.

Uskutečnily se vzdělávací aktivity pro Policii ČR, školy, neziskové organizace a zástupce místních samospráv. Podařilo se šířit dobré praxe sociálního začleňování.

Přestože projekt skončil, jeho aktivity zůstaly v provozu i díky silné podpoře veřejnosti.

V dubnu 2017 byl završen tříletý projekt, jehož průřezovým tématem byla kultivace komunikace v tématech týkajících se ohrožených menšin. Jednotlivé aktivity projektu vytvářely nástroje, postupy a služby pro specifické cílové skupiny.

Obrázek 6: Logo HateFree Culture

Vlajkovou lodí projektu byla celostátní mediální kampaň Hate Free Culture. Původně byla zaměřena na skupinu „mladých dospělých“, v průběhu projektu však získala ohlas i u zralejší populace (např. věkový průměr příspěvatelů na facebookových diskusích se pohyboval nad 30 let). Ve své závěrečné fázi se kampaň soustředila mimo lokální prezentace základních hodnot a myšlenek prostřednictvím Hate Free Zón na setrvalé poskytování informačních služeb (analýzy, tematické články, vyvracení hoaxů, prezentace dobré praxe pokojného soužití a moderace navštěvované facebookové stránky. Tyto aktivity zůstaly v provozu i po formálním skončení projektu. „Hate Free“ se etablovala jako silná sociální značka a její výstupy sloužily i jako doklad proaktivního přístupu Úřadu vlády ČR k ochraně lidských práv a práv ohrožených menšin na mezinárodním fóru.

V rámci aktivit pro cílovou skupinu škol Agentura ověřovala zavedení mediace jako nástroje prevence a řešení konfliktů ve školním prostředí. Zapojeno bylo celkem 10 pilotních škol (od vedení škol přes pedagogické sbory až po žáky). Tyto aktivity rovněž pokračovaly i po skončení projektu. Program *Mediace ve škole* se soustředil zejména na upevnění získané pozice mediace v životě těchto pilotních škol formou supervize, odborné podpory a evaluací změn jejich vztahové kultury. Metodika byla rozšířena o jedinečné poznatky z působení školních mediátorů (učitelů) a peer-mediátorů (žáků) v oblasti prevence konfliktů ve školách a efektivity podpůrných opatření. Vedle mediace ve škole byla pro základní školy vytvořena také on-line aplikace pro zvyšování tolerance formou práce s předsudky či jinakostí, tzv. Mediální dílna. Mediální dílna rovněž prošla supervidovanou pilotáží na desítky škol.

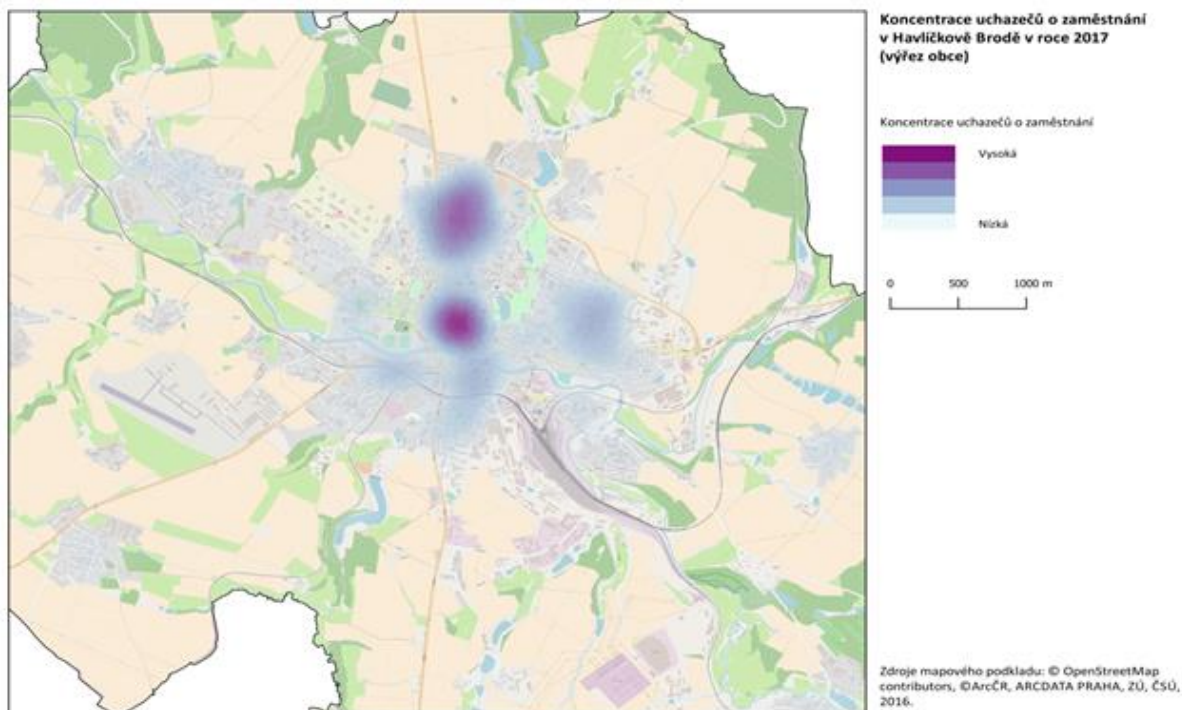
Zástupci místní samosprávy i neziskových organizací byli podpořeni vzdělávacími kurzy v oblasti mediální komunikace a vybudovaný portál www.dobrepraxe.cz jim poskytoval inspiraci v 10 oblastech sociálního začleňování i po ukončení projektu. Každá dobrá praxe je propojena s jejím garantem-osobností, která ji zaváděla nebo udržuje na vysoce kvalitní úrovni. V březnu 2017 uspořádala Agentura mezinárodní konferenci *Dobré praxe sociálního začleňování*.

Po ukončení projektu byla zahájena první etapa závazné pětileté udržitelnosti výstupů projektu, která se soustředila na vyhodnocení efektivity aktivit, jejich dopadu a potenciálu k dalšímu rozvoji. V souvislosti s novým programovým obdobím EHP/Norských fondů, které projekt z 80 % financovaly, činili zástupci Sekce pro lidská práva Úřadu vlády ČR a Ministerstva financí ČR kroky vedoucí k zajištění podmínek pro navazující předdefinovaný projekt s názvem *Místo pro všechny*.

12 Pro úspěch je klíčová výzkumná role Agentury

V roce 2017 se výzkumný tým ve spolupráci s tematickými experty Agentury zaměřil mj. na výběr nebo definici klíčových charakteristik (indikátorů), s jejichž pomocí bude možné sledovat vývoj situace v lokalitách v čase, popř. srovnávat jednotlivé lokality mezi sebou.

Byl zahájen dlouhodobý výzkum Analýzy segregace škol z pohledu sociálního vyloučení v rámci projektu OP VVV, který ve více než 70 obcích zjišťuje s pomocí kvalitativních i kvantitativních metod faktory, které vedou v daných místních kontextech ke vzniku segregovaných škol či segregovaných tříd. Výzkum bude dokončen a prezentován koncem roku 2018.

Obrázek 7: Teplotní mapa uchazečů o zaměstnání

Působení Agentury v lokalitách je úzce provázáno s výzkumy, které zajišťují potřebné informace o celkovém rozsahu sociálního vyloučení a s ním spojených problémů pro vytváření strategických plánů (vstupní analýzy), detailní poznání vybraného dílčího problému, na jehož řešení se místní aktéři dále chtějí podrobněji zaměřit (tematické výzkumy), až po zmapování situace v lokalitě v závěrečné fázi spolupráce, kdy je již možné zachytit první výsledky intervencí realizovaných s podporou Agentury (situační analýzy).

Zadání jednotlivých výzkumů, jejich příprava a realizace probíhá ve spolupráci členů interního výzkumného týmu Agentury (popř. externích výzkumníků), lokálních konzultantů působících v místě a

expertů na jednotlivé tematické oblasti. Nezbytnou součástí metodologie výzkumů je ověřování všech zjištění z různých informačních zdrojů. Ve výzkumných zprávách jsou proto využívány jak dříve publikované studie nebo statistická a administrativní data, tak informace získané rozhovory se zástupci relevantních institucí a s obyvateli SVL.

V roce 2017 se výzkumný tým zaměřil na vstupní analýzy v nově spolupracujících obcích v rámci KPSVL. Výsledky výzkumů byly v těchto obcích prezentovány na poli příslušných pracovních skupin a lokálních partnerství, kde se připravovaly tematické části strategických plánů. Zejména ve druhé polovině roku 2017 vznikaly vstupní analýzy

také v režimu dílčí vzdálené podpory v městech Karlovy Vary, Polička, Chrudim, Lanškroun, Jirkov, Ústí nad Labem.

V rámci projektu OP Z vznikly také situační analýzy pro lokality, se kterými byla zahájena spolupráce ještě před rokem 2016. Tyto analýzy byly založeny na sekundárních zdrojích a statistických datech.

Výzkumníci pracovali také na tematických výzkumech, které rozpracovávají, dle potřeb konkrétní obce, vybrané téma. V Odrách proběhl výzkum zaměřený na míru užívání drog mladými lidmi, v Mostě participativní výzkum migračních strategií obyvatel tzv. Stovek se zapojením místních obyvatel do výzkumu. Participativní charakter mělo i výzkumné šetření v Roudnici nad Labem na téma dostupnosti sociálních služeb. Sociální služby byly šetřeny i na Jesenicku. Největší zájem obcí byl o zpracování podkladů pro místní koncepce bydlení. Takto zaměřené výzkumy proběhly v Sokolově, Karlových Varech, Poličce či Krnově. V Němčicích nad Hanou pak Agentura vypracovala tematický výzkum dluhové problematiky. Štětí a Brno cílily svoji pozornost na oblast zaměstnanosti. Výzkum v Chomutově se zaměřil na problémy soužití a bydlení v bytových domech, jejichž správa je znesnadňována vysokými dluhy majitelů bytů vůči správci domu (společenství vlastníků jednotek). Na Frýdlantsku byl realizován výzkum bezpečnosti a v Tanvaldu případová studie lokality Žákovka. Výzkumy jsou ke stažení na webu Agentury (www.socialni-zaclenovani.cz) v sekci Lokality/Dokumenty.

Vstupní/situační analýzy pro strategické plány sociálního začleňování dokončené v roce 2017

Břeclav, České Velenice, Desná, Frýdlantsko, Chodov, Kadaň, Klášterec-Vejprty, Kolín, Kraslice, Liberec, Obrnice, Poběžovicko, Příbram, Ralsko, Roudnice nad Labem, Slaný, Smržovka, Štětí, Žluticko

Vstupní analýzy pro Místní plány inkluze v oblasti vzdělávání dokončené v roce 2017

Bruntál, Břeclav, České Velenice, Desná, Frýdlantsko, Klášterec-Vejprty, Kolín, Liberec, Moravský Beroun, Nový Bor, Osoblaha, Postoloprty, Příbram, Rotava – Nová Ves, Rumburk – Staré Křečany, Slaný, Smržovka, Sokolov, Tanvald, Velké Hamry, Vsetín

Tematické výzkumy dokončené v roce 2017

- Tematický výzkum Žákovka Tanvald
- Analýza nezaměstnanosti ve městě Štětí
- Život za Třináctkou – případová studie života na sídlištích ve městě Chomutov
- Analýza bezpečnosti ve vybraných obcích na Frýdlantsku
- Zpráva o stavu zaměstnanosti v městských částech okresu Brno-město
- Všichni jsme tady na prášky aneb příčiny migrace ve Stovkách, Most
- Přítomnost drog mezi mládeží ve městě Odry
- Podkladová analýza ke koncepci sociálního bydlení města Jeseník
- Dostupnost, potřeba a kvalita sociálních služeb – Roudnice nad Labem

- Podkladová analýza k připravované koncepci bydlení města Polička
- Dluhová problematika obyvatel obce Němčice nad Hanou
- Výzkum bytových kapacit města Krnova 2017

13 Komunikace s veřejností jako aktivní nástroj změny

V roce 2017 byla Agentura pro sociální začleňování zmíněna v 563 mediálních výstupech, z toho 458 bylo v celostátních denících, televizi, rozhlasu nebo na internetových serverech.

Na webových stránkách jsme zveřejnili 51 aktualit, článků, rozhovorů a inspirativních reportáží z oblasti sociálního začleňování.

Nejúspěšnější příspěvek na facebookovém profilu Agentury, video o inkluzivní škole ZŠ Máchovka, shlédlo 31 966 unikátních uživatelů.

Obrazek 8: Setkání u kulatého stolu v Mostě

Svou roli v oblasti komunikace Agentura zastává na úrovni celorepublikové i místní. Na celorepublikové úrovni Agentura medializuje témata související s problematikou sociální inkluze, na místní úrovni se spolupodílí na mediální prezentaci procesů sociálního začleňování v jednotlivých lokalitách.

Velká většina aktivit Agentury byla publikována formou článků na webových stránkách obcí a měst a v lokálních zpravodajích. Daří se však zaujmout i celostátní média a využívat sociální síť. Regionálním médiím věnovala Agentura značnou pozornost kvůli podstatě své práce, která je velmi často zaměřena na lokální komunity a jejich potřeby. Agentura aktivně podporovala obce při tvorbě mediálních strategií zaměřených na komunikaci sociálního začleňování a inkluzivního vzdělávání, ale pomáhala i s tvorbou a šířením konkrétních mediálních výstupů (tiskové zprávy, aviza, pozvánky na akce, reportáže).

Celostátní média a sociální síť využívá Agentura ke komunikaci aktivit, které se dotýkají celostátní úrovně (např. téma novely insolvenčního zákona, zákona o sociálním bydlení apod.). V roce 2017 byli k rozhovorům do celostátních médií nejčastěji zváni centrální experti⁹ na oblast zadluženosti (přes 90 mediálních výstupů) a na sociální bydlení (26 mediálních výstupů).

Jedním z nástrojů komunikace s veřejností využívanými Agenturou jsou veřejná setkání. Při uvedených akcích Agentura obvykle zajišťuje služby facilitátora a mediátora. Nedílnou složkou komunikace pro Agenturu představuje poskytování odborných informací k řešenému problému.

⁹ Experti Agentury, kteří koordinují tematickou oblast v rámci celé ČR.

Například ve Žďáru nad Sázavou umožnilo veřejné setkání diskusi vedení města s obyvateli v lokalitě, kde město připravuje výstavbu azylového domu, nejen o tomto projektu, ale také o dalších problémech obyvatel této lokality.

14 Projektové poradenství

Finanční podpora 3 operačních programů umožňuje financovat pozitivní změny v sociálně vyloučených lokalitách.

Projektové poradenství pomáhá žadatelům z řad obcí a měst získat potřebné prostředky a zkušenosti, které jim umožní využívat tyto možnosti i v budoucnosti.

OP Výzkum, vývoj a vzdělávání

Výzvy pro KPSVL OP VVV a projekty podpořené v roce 2017:

- Výzva 02_16_021 *Inkluzivní vzdělávání pro KPSVL* je otevřena do 30. 3. 2018 (oprávnění žadatelé obce a dobrovolné svazky obcí).
Z výzvy 02_16_021 byly podpořeny projekty měst Brno, Liberec, Ostrava, České Velenice, Frýdlant, Chomutov, Vejprty, Velké Hamry v celkové výši 121 770 151,27 Kč. Většina projektů zahájila realizaci v srpnu nebo září 2017 a jejich realizace potrvá 36 měsíců, tj. až do roku 2020. Zaměřují se v různé míře komplexnosti na podporu inkluzivního vzdělávání na úrovni obcí. Povinnou cílovou skupinou všech projektů jsou děti/žáci ze socioekonomicky znevýhodněného a zároveň kulturně odlišného prostředí. Kromě nich projekty logicky cílí i na všechny ostatní děti a žáky, rodiče dětí a žáků, pedagogy, úředníky samospráv, ale i na veřejnost. Obce zavádějí pozici koordinátora inkluze pro obec i koordinátory inkluze v jednotlivých školách, úředníci i pedagogové mají možnost vyjet do zahraničí za příklady dobré praxe.
Činnosti zaměřené na podporu žáků základních škol sestávají z realizace pravidelného doučování, nabídky kroužků směřujících k posilování kompetencí v oblasti aktivního občanství a sociálního rozvoje, podporována je spolupráce s rodiči dětí a další aktivity. V oblasti předškolního vzdělávání je věnována zvýšená pozornost motivaci rodin, jejichž děti mateřskou školu ještě nenavštěvují, a to buď nabídkou aktivit realizovaných v neformálních předškolních centrech, nebo přímo v mateřských školách.
- Výzva 02_16_039 *Inkluzivní vzdělávání pro KPSVL II* – příjem žádostí o podporu prodloužen do 29. 12. 2018 (oprávnění žadatelé mateřské, základní či střední školy, nestátní neziskové organizace a některé další organizace kromě obcí a dobrovolných svazků obcí).
Do výzvy byly v roce 2017 předloženy 2 projekty, zhruba 3 desítky projektů jsou připravovány k předložení v roce 2018.
- Výzva 02_16_051 *Inkluzivní vzdělávání pro sociálně vyloučené lokality (SVL)* – příjem žádostí od 22. 8. 2017 do 29. 12. 2018 (oprávnění žadatelé obce, dobrovolné svazky obcí, sdružení obcí a dále, kromě žadatelů z KPSVL, kraje).
Do výzvy nebyl v roce 2017 předložen žádný projekt, předložení projektů je plánováno v roce 2018.

Projektové poradenství Agentury:

- Intenzivní projektové poradenství obcím žádajícím z výzvy 02_16_021. Do výzvy bylo předloženo celkem 8 žádostí o podporu, všechny byly podpořeny.
- Metodická a odborná podpora žadatelů z výzvy 02_16_039. Vzhledem k náročnosti dokumentace k výzvě bylo poskytováno detailní projektové poradenství.
- Pravidelná dvoustranná jednání mezi MŠMT a Agenturou k implementaci výzev pro KPSVL OP VVV. Celkem proběhlo 9 jednání.

- Spolupráce Agentury s MŠMT na přípravě věcného záměru výzvy 02_17_051.
- Agentura uspořádala 10. 8. 2017 interní workshop *Tvorba aktivit v projektech OP VVV*, jehož výstupy jsou využívány jako inspirace pro tvorbu projektů v lokalitách KPSVL.
- Proběhlo 11 interních seminářů Agentury pro konzultanty inkluzivního vzdělávání k výzvám pro KPSVL OP VVV a k procesu projektového poradenství.
- Zahájena byla práce na manuálu *Úspěšná žádost o podporu projektu z OP VVV* na základě zkušeností z poskytování projektového poradenství. Jeho finalizace a distribuce je plánována na 1. čtvrtletí 2018.

Operační program Zaměstnanost

V programovém období 2014–2020 byly doposud pro potřeby KPSVL vyhlášeny řídicím orgánem 3 výzvy:

- výzva č. 26, (platnost od 23. 9. 2015 do 31. 7. 2016), s celkovou alokací 609 972 200,00 Kč,
- výzva č. 42 (platnost od 16. 12. 2015 do 31. 10. 2016) s celkovou alokací 791 751 066,00 Kč,
- aktuálně běžící výzva č. 52 s celkovou alokací 800 000 000,00 Kč.

Výzvy č. 26 a 42 byly určeny výhradně pro obce, které již měly schválený SPSZ. Výzva č. 52 není limitována pro konkrétní obce (vyjma obcí, které mohly předkládat projektové žádosti do výzev č. 26 a č. 42).

Výzva 52 je určena pro obce (nositele SPSZ), které byly vybrány Monitorovacím výborem pro činnost Agentury pro sociální začleňování do 31. prosince 2017. V roce 2017 bylo monitorovacím výborem vybráno celkem 7 měst a obcí (Desná, Smržovka, Havlíčkův Brod, Písek, Rotava – Nová Ves, Valašské Meziříčí).

K 31. prosinci 2017 bylo pro potřeby KPSVL z programu OP Z (výzev 026, 042 a 052) podpořeno celkem 245 projektů v hodnotě 1 423 205 626,03 Kč.

Agentura společně s řídicími orgány OP Z identifikovala riziko malého potencionálu v oblasti lidských zdrojů, a to problematiku zajištění samotných realizačních týmů u jednotlivých projektů. Tento důvod je také nejčastějším důvodem pro nezrealizování některých schválených projektů. K 31. prosinci 2017 odstoupilo od realizace celkem 9 realizačních týmů u projektů v hodnotě 38 360 290,13 Kč.

Integrovaný regionální operační program

V průběhu roku 2016 byly ze strany Integrovaného regionálního operačního programu (IROP) vyhlášeny výzvy pro všechny dílčí aktivity ve specifickém cíli: 2.1 Zvýšení kvality a dostupnosti služeb vedoucí k sociální inkluzi, 2.2 Vznik nových a rozvoj existujících podnikatelských aktivit v oblasti sociálního podnikání, 2.4 Zvýšení kvality a dostupnosti infrastruktury pro vzdělávání a celoživotní učení.

Pro realizaci KPSVL byla v každé výzvě územně zaměřené na sociálně vyloučené lokality vyčleněna alokace na základě připravenosti projektů daného SPSZ, jak ilustruje níže uvedená tabulka.

V roce 2017 byla vyhlášena pouze jedna výzva ve specifickém cíli 2.1, a to výzva č. 74 na podporu Polyfunkčních center. Výzva však neměla vyčleněné prostředky specificky pro KPSVL, ale bylo možné do ní předkládat žádosti v rámci běžné soutěžní kolové výzvy.

V průběhu roku 2017 byly ze strany řídicích orgánů IROP vyhodnoceny výzvy vyhlášené v roce 2016. Viz tabulka č. 1.

Tabulka 1: Vyhodnocené výzvy vyhlášené v roce 2016

Číslo výzvy	Název výzvy	Doba předkládání projektů	Alokace vyčleněná pro KPSVL (v Kč)	Počet schválených projektů	Schválená alokace EFRR (v Kč)
35	Sociální bydlení v sociálně vyloučených lokalitách	06/2016–12/2016	427 972 302	13	86 336 546
39	Infrastruktura pro komunitní centra	07/2016–10/2016	174 073 000	7	76 462 998
44	Sociální podnikání v sociálně vyloučených lokalitách II.	08/2016–02/2017	79 000 000	4	Do 31. 12. 2017 nebylo ukončeno hodnocení výzvy.
47	Infrastruktura základních škol (SVL)	08/2016–02/2017	441 025 250	23	305 555 459
57	Infrastruktura pro zájmové, neformální a celoživotní vzdělávání	10/2017–04/2018	88 800 000	10	78 187 943

15 Finanční přehled – výdaje Agentury pro sociální začleňování v roce 2017

Agentura hospodařila v roce 2017 s celkovým rozpočtem 142 475 612,27 Kč. Vyčerpaný byly finanční prostředky v celkové výši 73 802 137,53 Kč. Zůstatek činil 68 673 474,74 Kč.

Podrobný přehled je uveden v následující rekapitulaci.

Tabulka 2: Celkový rozpočet Agentury

Rozpočtová položka	Finanční zdroj	Rozpočet v Kč	Čerpáno v Kč	Zůstatek v Kč
Platy zaměstnanců v pracovním poměru	projekt č. CZ.03.2.63/0.0/0.0/15_030/0000605	31 663 418,00	19 492 771,00	12 170 647,00
	projekt č. CZ.02.3.62/0.0/0.0/15_001/0000586	28 334 246,00	15 735 677,00	12 598 569,00
	CELKEM	59 997 664,00	35 228 448,00	24 769 216,00
Platy zaměstnanců ve služebním poměru	projekt č. CZ.03.2.63/0.0/0.0/15_030/0000605	731 830,00	–	731 830,00
	projekt č. CZ.02.3.62/0.0/0.0/15_001/0000586	788 117,00	–	788 117,00
	CELKEM	731 830,00	0,00	731 830,00
Ostatní osobní výdaje	projekt č. CZ.03.2.63/0.0/0.0/15_030/0000605	9 988 710,00	7 164 200,00	2 824 510,00
	projekt č. CZ.02.3.62/0.0/0.0/15_001/0000586	4 072 617,00	2 818 675,00	1 253 942,00
	projekt č. EHP-CZ05-PDP-1-001-01-2013	47 627,00	–	47 627,00
	CELKEM	14 108 954,00	9 982 875,00	4 126 079,00
Povinné pojistné na sociální zabezpečení	projekt č. CZ.03.2.63/0.0/0.0/15_030/0000605	10 596 230,00	6 477 914,00	4 118 316,00
	projekt č. CZ.02.3.62/0.0/0.0/15_001/0000586	8 290 075,00	4 604 695,00	3 685 380,00
	projekt č. EHP-CZ05-PDP-1-001-01-2013	24 905,00	–	24 905,00
	CELKEM	18 911 210,00	11 082 609,00	7 828 601,00
Povinné pojistné na veřejné zdravotní pojištění	projekt č. CZ.03.2.63/0.0/0.0/15_030/0000605	3 814 634,00	2 332 059,00	1 482 575,00
	projekt č. CZ.02.3.62/0.0/0.0/15_001/0000586	2 987 543,00	1 657 379,00	1 330 164,00
	projekt č. EHP-CZ05-PDP-1-001-01-2013	8 966,00	–	8 966,00
	CELKEM	6 811 143,00	3 989 438,00	2 821 705,00
Drobný hmotný dlouhodobý majetek	projekt č. CZ.03.2.63/0.0/0.0/15_030/0000605	147 124,64		147 124,64
	projekt č. CZ.02.3.62/0.0/0.0/15_001/0000586	1 986 003,97	518 364,00	1 467 639,97
	projekt č. EHP-CZ05-PDP-1-001-01-2013	99 400,30	–	99 400,30
	CELKEM	2 232 528,91	518 364,00	1 714 164,91
Nákup materiálu jinde nezařazený	státní rozpočet – mimo projekty	64 324,00	49 032,00	15 292,00
	projekt č. CZ.03.2.63/0.0/0.0/15_030/0000605	253,80	–	253,80
	projekt č. CZ.02.3.62/0.0/0.0/15_001/0000586	40 481,76	20 240,88	20 240,88
	CELKEM	105 059,56	69 272,88	35 786,68
Nákup materiálu výrobní povahy	státní rozpočet – mimo projekty	45 514,00	–	45 514,00
	projekt č. CZ.03.2.63/0.0/0.0/15_030/0000605	424 000,00	–	424 000,00
	projekt č. CZ.02.3.62/0.0/0.0/15_001/0000586	120 000,00	–	120 000,00
	projekt č. EHP-CZ05-PDP-1-001-01-2013	365 071,61	316 109,46	48 962,15
	CELKEM	954 585,61	316 109,46	638 476,15

Studená voda	projekt č. CZ.03.2.63/0.0/0.0/15_030/0000605	6 922,05	6 922,05	0,00
	CELKEM	6 922,05	6 922,05	0,00
Teplo	projekt č. CZ.03.2.63/0.0/0.0/15_030/0000605	10 000,00	10 000,00	0,00
	CELKEM	10 000,00	10 000,00	0,00
Elektrická energie	projekt č. CZ.03.2.63/0.0/0.0/15_030/0000605	285 161,00	86 801,15	198 359,85
	CELKEM	285 161,00	86 801,15	198 359,85
Pohonné hmoty a maziva	projekt č. CZ.03.2.63/0.0/0.0/15_030/0000605	216 000,00	27 727,27	188 272,73
	projekt č. CZ.02.3.62/0.0/0.0/15_001/0000586	162 000,00	20 425,11	141 574,89
	CELKEM	378 000,00	48 152,38	329 847,62
Služby telekomunikací a radiokomunikací	projekt č. CZ.03.2.63/0.0/0.0/15_030/0000605	558 408,42	189 979,91	368 428,51
	projekt č. CZ.02.3.62/0.0/0.0/15_001/0000586	517 397,83	149 207,95	368 189,88
	projekt č. EHP-CZ05-PDP-1-001-01-2013	125 294,30	3 000,80	122 293,50
	CELKEM	1 201 100,55	342 188,66	858 911,89
Pojištění majetku	státní rozpočet – mimo projekty	3 215,00	3 215,00	0,00
	CELKEM	3 215,00	3 215,00	0,00
Nájemné	státní rozpočet – mimo projekty	75 000,00	10 300,00	64 700,00
	projekt č. CZ.03.2.63/0.0/0.0/15_030/0000605	3 968 866,67	1 539 256,61	2 429 610,06
	projekt č. CZ.02.3.62/0.0/0.0/15_001/0000586	3 042 118,91	948 338,81	2 093 780,10
	projekt č. EHP-CZ05-PDP-1-001-01-2013	623 625,00	3 000,00	620 625,00
	CELKEM	7 709 610,58	2 500 895,42	5 208 715,16
Poradenské a konzultační služby	projekt č. CZ.02.3.62/0.0/0.0/15_001/0000586	115 000,00	–	115 000,00
	projekt č. EHP-CZ05-PDP-1-001-01-2013	602 945,81	–	602 945,81
	CELKEM	717 945,81	0,00	717 945,81
Analýzy, projekty, studie	státní rozpočet – mimo projekty	37 146,00	–	37 146,00
	projekt č. CZ.03.2.63/0.0/0.0/15_030/0000605	2 189 104,00	–	2 189 104,00
	projekt č. CZ.02.3.62/0.0/0.0/15_001/0000586	901 395,12	–	901 395,12
	projekt č. EHP-CZ05-PDP-1-001-01-2013	629 536,00	–	629 536,00
	CELKEM	3 757 181,12	0,00	3 757 181,12
Zpracování dat a služby IT	státní rozpočet – mimo projekty	77 840,00	53 840,00	24 000,00
	projekt č. CZ.03.2.63/0.0/0.0/15_030/0000605	1 438,00	1 438,00	0,00
	projekt č. EHP-CZ05-PDP-1-001-01-2013	104 166,31	84 389,61	19 776,70
	CELKEM	183 444,31	139 667,61	43 776,70
Inzerce	státní rozpočet – mimo projekty	3 634,00	3 447,00	187,00
	projekt č. EHP-CZ05-PDP-1-001-01-2013	1 074 466,30	–	1 074 466,30
	CELKEM	1 074 466,30	0,00	1 074 466,30
Překladačské služby	projekt č. CZ.02.3.62/0.0/0.0/15_001/0000586	203 100,00	3 100,00	200 000,00
	CELKEM	203 100,00	3 100,00	200 000,00
Tlumočení	projekt č. CZ.03.2.63/0.0/0.0/15_030/0000605	52 726,00	52 725,75	0,25
	CELKEM	52 726,00	52 725,75	0,25
Nákup ostatních služeb	státní rozpočet – mimo projekty	513 555,00	360 183,00	153 372,00
	projekt č. CZ.03.2.63/0.0/0.0/15_030/0000605	3 395 537,25	384 365,01	3 011 172,24
	projekt č. CZ.02.3.62/0.0/0.0/15_001/0000586	3 788 747,52	385 489,10	3 403 258,42
	projekt č. EHP-CZ05-PDP-1-001-01-2013	9 548 156,40	5 817 048,06	3 731 108,34

	CELKEM	17 245 996,17	6 947 085,17	10 298 911,00
Opravy a údržba inventáře	státní rozpočet – mimo projekty	4 889,00	4 889,00	0,00
	CELKEM	4 889,00	4 889,00	0,00
Programové vybavení	státní rozpočet – mimo projekty	86 153,00	11 253,00	74 900,00
	projekt č. EHP-CZ05-PDP-1-001-01-2013	12 993,30	-	12 993,30
	CELKEM	99 146,30	11 253,00	87 893,30
Cestovné tuzemské	projekt č. CZ.03.2.63/0.0/0.0/15_030/0000605	1 214 764,00	1 006 429,00	208 335,00
	projekt č. CZ.02.3.62/0.0/0.0/15_001/0000586	740 968,00	577 919,00	163 049,00
	projekt č. EHP-CZ05-PDP-1-001-01-2013	632 767,00	7 258,00	625 509,00
	CELKEM	2 588 499,00	1 591 606,00	996 893,00
Cestovné zahraniční	projekt č. CZ.03.2.63/0.0/0.0/15_030/0000605	200 000,00	-	200 000,00
	projekt č. CZ.02.3.62/0.0/0.0/15_001/0000586	240 000,00	-	240 000,00
	CELKEM	440 000,00	0,00	440 000,00
Pohoštění ostatní externí	státní rozpočet – mimo projekty	70 800,00	58 800,00	12 000,00
	projekt č. CZ.03.2.63/0.0/0.0/15_030/0000605	67 518,50	63 781,00	3 737,50
	projekt č. CZ.02.3.62/0.0/0.0/15_001/0000586	96 600,00	33 743,00	62 857,00
	projekt č. EHP-CZ05-PDP-1-001-01-2013	381 137,00	-	381 137,00
	CELKEM	616 055,50	156 324,00	459 731,50
Účastnické poplatky	státní rozpočet – mimo projekty	1 930,00	1 930,00	0,00
	projekt č. CZ.03.2.63/0.0/0.0/15_030/0000605		-	0,00
	projekt č. CZ.02.3.62/0.0/0.0/15_001/0000586	750,00	250,00	500,00
	CELKEM	2 680,00	2 180,00	500,00
Převody fondu kulturních a sociálních potřeb	projekt č. CZ.03.2.63/0.0/0.0/15_030/0000605	647 905,02	389 856,00	258 049,02
	projekt č. CZ.02.3.62/0.0/0.0/15_001/0000586	582 448,48	314 713,00	267 735,48
	projekt č. EHP-CZ05-PDP-1-001-01-2013	1 195,00	-	1 195,00
	CELKEM	1 231 548,50	704 569,00	526 979,50
Náhrady mezd v době nemoci	projekt č. EHP-CZ05-PDP-1-001-01-2013	19 199,00	-	19 199,00
	CELKEM	19 199,00	0,00	19 199,00
CELKEM státní rozpočet – mimo projekty		984 000,00	556 889,00	427 111,00
CELKEM projekt č. CZ.03.2.63/0.0/0.0/15_030/0000605		70 180 551,35	39 226 225,75	30 954 325,60
CELKEM projekt č. CZ.02.3.62/0.0/0.0/15_001/0000586		57 009 609,59	27 788 216,85	29 221 392,74
CELKEM projekt č. EHP-CZ05-PDP-1-001-01-2013		14 301 451,33	6 230 805,93	8 070 645,40
CELKEM		142 475 612,27	73 802 137,53	68 673 474,74

Rozpočet Agentury (mimo projekty)

Z rozpočtu Agentury byly v roce 2017 vyčerpány finanční prostředky ve výši **556 889,00 Kč** na aktivity související s působením Agentury v regionech České republiky, které nebylo možné pokrýt z prostředků OP Z, OP VVV a z Finančních mechanismů EHP/Norska (FM), a na aktivity spojené s udržitelností projektu Kampaň proti rasismu a násilí z nenávisti.

Tabulka 3: Čerpání prostředků mimo projekty

Rekapitulace čerpání	v Kč
Nákup tonerů a materiálu související s instalací internetového připojení v regionální kanceláři v Brně	49 032,00
Pojištění drobného hmotného majetku, který byl pořízen z projektu Kampaň proti rasismu a násilí z nenávisti, kde povinnost pojistit majetek vyplývá z právního aktu projektu	3 215,00
Pronájem prostor související s činností Agentury v regionech a veřejnou prezentací Kampaně proti rasismu a násilí z nenávisti	10 300,00
Správa webových stránek www.socialni-zaclenovani.cz , internet v regionální kanceláři v Brně	53 840,00
Inzerce pracovního místa v časopise Učitelské noviny	3 447,00
Ostatní služby: - Prezentace aktivit Kampaně proti rasismu a násilí z nenávisti (2 000,00 Kč) - Články na téma Kampaně proti rasismu a násilí z nenávisti (20 000,00 Kč) - Krátká videa dobrých praxí 12 ks (10 800,00 Kč) - Správa reklamy a reklamní kredit na Facebooku (55 103,00 Kč) - Jazykové a stylistické korektury odborných textů (14 280,00 Kč) - Moderace diskusí na komunikačních kanálech HateFree Culture (128 000,00 Kč) - Moderace a produkce akcí Kampaně proti rasismu a násilí z nenávisti, správa sítí HateFreeZone (130 000,00 Kč)	360 183,00
Oprava notebooku	4 889,00
Prodloužení licence Adobe Photoshop	11 253,00
Občerstvení na konferenci k tématu sociálního bydlení	58 800,00
Registrační poplatek na konferenci	1 930,00
CELKEM	556 889,00

K úsporám došlo zejména v rozpočtových položkách nákup materiálu, nájemné, analýzy, projekty a studie, ostatní služby, programové vybavení a externí pohoštění.

Projekty a studie Agentura zajistila vlastními kapacitami, výdaje za pronájem a občerstvení byly čerpány na základě skutečné potřeby v lokalitách a analýzy. Zůstatek v rozpočtové položce Programové vybavení představuje finanční objem za 70 licencí programu MindManager, který byl nakonec uhrazen z finančních prostředků odboru informatiky. Z rozpočtové položky „materiál“ byla plánována výroba brožurky *Mluvme spolu*, roll up a desky a z rozpočtové položky „ostatní služby“ byla plánována výroba nové webové prezentace Agentury. Tyto zakázky se nepodařilo do konce roku 2017 zrealizovat.

Operační program Zaměstnanost, projekt číslo CZ.03.2.63/0.0/0.0/15_030/0000605 Systémové zajištění sociálního začleňování

Agentura realizuje od ledna 2016 na základě právního aktu Podmínek použití podpory z OP Z č. 030-871-1/2016 pětiletý individuální projekt *Systémové zajištění sociálního začleňování* s dobou realizace od 1. ledna 2016 do 31. prosince 2020.

Celkový rozpočet projektu byl schválen ve výši 259 998 090,00 Kč (77,56 % hradí EU a 22,44 % je financováno ze státního rozpočtu).

Na implementaci projektu byly v roce 2017 vyčerpány finanční prostředky v celkové výši **39 226 225,75 Kč**. Lze předpokládat, že 77,56 % výdajů, tj. 30 423 860,69 Kč, bude následně refundováno do státního rozpočtu z fondů EU.¹⁰

Tabulka 4: Čerpání z Operačního programu Zaměstnanost

Rekapitulace čerpání	v Kč
Platy pracovníků realizačního týmu projektu a ostatní osobní výdaje včetně zdravotního a sociálního pojištění a FKSP	35 856 800,00
Tuzemské cestovné realizačního týmu	1 006 429,00
Služby telekomunikací realizačního týmu	189 979,91
Pronájem prostor zajišťující zázemí lokálním konzultantům k individuálním jednáním a pořádání setkání pracovních skupin lokálního partnerství. Jedná se o pronájem prostor v Praze, Ústí nad Labem, Ostravě, Brně, Stříbře a v Liberci na základě uzavřených nájemních smluv a jiné	1 420 769,81
Náklady související s pronájmem prostor (vodné, stočné, teplo, elektrická energie, úklid apod.)	308 290,61
Leasing 3 vozů	118 486,80
Pohonné hmoty	27 727,27
Webhosting www.socialni-zaclenovani.cz	1 438,00
Tlumočení na konferenci k tématu sociálního bydlení	52 725,75
Ostatní služby: - lektorné a zajištění tematických seminářů, workshopů a veřejných setkání s obyvateli (124 363,60 Kč) - vzdělávání realizačního týmu (55 434,00 Kč) - občerstvení na seminářích, workshopech veřejných setkáních a pracovních jednáních v lokalitách (63 781,00 Kč)	243 578,60
CELKEM	39 226 225,75

¹⁰ Částka 39 226 225,75 Kč vychází z odděleného účetnictví projektu a je nezpochybnitelná. Uvedený rozdíl vznikl tím, že v ŽOP 3 a 4 byly uplatněny dodatečně výdaje z roku 2016. Jedná se zejména o nákup výpočetní techniky. Do ŽOP byly nárokovány tyto výdaje z roku 2016 až na základě posouzení veřejné zakázky řídicím orgánem, ke kterému došlo v roce 2017.

Dále je nutné zohlednit, že v částce 39 226 225,75 Kč je zahrnuto čerpání nepřímých nákladů projektu, které se v žádosti o platbu uvádějí procentně ve vztahu k přímým nákladům bez ohledu na reálné čerpání.

Nevyčerpané finanční prostředky ve výši **30 954 325,60 Kč** budou převedeny prostřednictvím nároků z nespotřebovaných výdajů do rozpočtu roku 2018 na financování aktivit souvisejících s implementací projektu v souladu se schváleným rozpočtem projektu.

Nejpodstatnější vliv na nedočerpání finančních prostředků projektu mělo neobsazení všech pracovních pozic po celý kalendářní rok. Nedočerpání v rozpočtových položkách týkajících se osobních výdajů činilo **21 585 927,02 Kč**. Tato skutečnost byla zohledněna při přípravě rozpočtu na rok 2018, kdy byl požadavek ponížen o předpokládanou výši nevyčerpaných finančních prostředků. Nevyčerpané finanční prostředky z roku 2017 budou využity v průběhu roku 2018.

Úspory v ostatních rozpočtových položkách tvořily:

- 1) Úspory ve veřejných zakázkách, kdy se podařilo snížit cenu dodaného plnění oproti původnímu předpokladu, což vedlo k hospodárnému a efektivnějšímu vynaložení finančních prostředků.
- 2) Změny v harmonogramu projektu, které jsou uvedeny v monitorovacích zprávách projektu, a čerpání se tak přesune do následujících období.
- 3) Některé aktivity (např. analýzy, studie) byly realizovány pracovníky Agentury nikoliv outsourcingem, jak bylo původně plánováno.

V roce 2017 byly uskutečněny příjmy z fondů EU ve výši **38 382 067,44 Kč** v souvislosti se schválením výdajů řídicím orgánem na základě předložených monitorovacích zpráv projektu č. 1, 2 a 3 za období leden 2016 až červen 2017.¹¹

Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání, projekt číslo CZ.02.3.62/0.0/0.0/15_001/0000586 Inkluzivní a kvalitní vzdělávání v územích se sociálně vyloučenými lokalitami

Dalším projektem, který Agentura realizuje, je individuální projekt *Inkluzivní a kvalitní vzdělávání v územích se sociálně vyloučenými lokalitami* na základě právního aktu Stanovení podmínek pro realizaci projektu č. 15_001/0000586-1 s dobou realizace od 1. července 2016 do 30. dubna 2022.

Celkový rozpočet projektu je schválen ve výši 228 819 380,00 Kč (80,80 % hradí EU a 19,20 % je financováno ze státního rozpočtu).

Na implementaci projektu byly v roce 2017 vyčerpany finanční prostředky v celkové výši **27 788 216,85 Kč**. Lze předpokládat, že 80,80 % výdajů, tj. 22 452 879,21 Kč bude následně refundováno do státního rozpočtu z fondů EU.

¹¹ V prvních třech Zprávách o realizaci (ZoR) byly nárokovány výdaje v souhrnné hodnotě 49 485 340,81 Kč, ale k proplacení těchto výdajů došlo pouze ve výši EU podílu, tedy 77,56 % celkových výdajů v souladu s právním aktem projektu. Příjmy v roce 2017 tedy byly uskutečněny následovně:

1. ZoR – 2 915 972,15 Kč,
 2. ZoR – 22 611 760,61 Kč,
 3. ZoR – 12 854 334,68 Kč,
- celkem 38 382 067,44 Kč.

Tabulka 5: Čerpání z Operačního programu Výzkum, Vývoj a Vzdělávání

Rekapitulace čerpání	v Kč
Platy pracovníků realizačního týmu projektu a ostatní osobní výdaje včetně zdravotního a sociálního pojištění a FKSP	25 131 139,00
Tuzemské cestovné realizačního týmu	577 919,00
Služby telekomunikací realizačního týmu	149 207,95
Pronájem prostor zajišťující zázemí lokálním konzultantům k individuálním jednáním a pořádání setkání pracovních skupin lokálního partnerství. Jedná se o pronájem prostor v Praze a Ústí nad Labem na základě uzavřených nájemních smluv a jiné.	803 388,02
Náklady související s pronájmem prostor (vodné, stočné, teplo, elektrická energie, úklid apod.)	277 303,10
Leasing 3 vozů	141 950,79
Pohonné hmoty	20 425,11
Notebooky pro realizační tým vč. Příslušenství na základě výběrového řízení	538 604,88
Ostatní služby: - lektorné a zajištění tematických seminářů, workshopů a veřejná setkání s obyvateli (32 560,00 Kč) - vzdělávání realizačního týmu (26 126,00 Kč) - videa na téma inkluze (55 600,00 Kč) - občerstvení na seminářích, workshopech veřejných setkáních a pracovních jednáních v lokalitách (33 743,00 Kč) - účastnické poplatky (250,00 Kč)	148 279,00
CELKEM	27 788 216,85

Nevyčerpané finanční prostředky ve výši **29 221 392,74 Kč** budou převedeny prostřednictvím nároků z nespotřebovaných výdajů do rozpočtu roku 2018 na financování aktivit související s implementací projektu v souladu se schváleným rozpočtem projektu.

Nejpodstatnější vliv na nedočerpání finančních prostředků projektu bylo neobsazení všech pracovních pozic od zahájení realizace projektu, kdy se tvořil celý nový projektový tým s 46 zaměstnanci v hlavním pracovní poměru nebo pracujícími na základě dohod o pracovní činnosti či provedení práce. Nedočerpání v rozpočtových položkách týkající se osobních výdajů činilo **19 923 907,48 Kč**. Tato skutečnost byla zohledněna při přípravě rozpočtu na rok 2018, kdy byl požadavek ponížen o předpokládanou výši nevyčerpaných finančních prostředků. Nevyčerpané finanční prostředky z roku 2017 budou využity v průběhu roku 2018.

V ostatních rozpočtových položkách bylo čerpání finančních prostředků posunuto do roku 2018 s ohledem na změny v harmonogramu projektu. Situace je obdobná jako u projektu *Systémové zajištění sociálního začleňování*. V roce 2017 byly uskutečněny příjmy z fondů EU ve výši **12 256 115,09 Kč** v souvislosti se schválením výdajů řídicím orgánem na základě předložených monitorovacích zpráv projektu č. 1, 2 a 3 za období červenec 2016 až březen 2017.

Finanční mechanismy EHP/Norsko, projekt EHP-CZ05-PDP-1-001-01-2013 *Kampaň proti rasismu a násilí z nenávisti*

V dubnu 2017 byla ukončena realizace tříletého projektu *Kampaň proti rasismu a násilí z nenávisti* financovaného z prostředků Finančních mechanismů EHP/Norska, který byl implementován na základě Memoranda o porozumění pro implementaci Finančního mechanismu EHP a Finančního mechanismu Norska pro období 2009–2014. Projekt byl realizován od 13. března 2014.

Celkový rozpočet projektu byl schválen ve výši 39 749 999 Kč (80 % hradí Finanční mechanismy EHP/Norska a 20 % je financováno ze státního rozpočtu).

Po ukončení projektu byla zahájena první etapa závazné pětileté udržitelnosti výstupů projektu, která se soustředila na vyhodnocení efektivity aktivit, jejich dopadu a potenciálu k dalšímu rozvoji. Na implementaci projektu v roce 2017 byly vyčerpány finanční prostředky v celkové výši **6 230 805,93 Kč**. Z těchto finančních prostředků bylo refundováno do státního rozpočtu 80 % výdajů, tj. 4 984 645,74 Kč.

Tabulka 6: Kampaň proti rasismu a násilí z nenávisti

Rekapitulace čerpání	v Kč
Platy pracovníků realizačního týmu projektu a ostatní osobní výdaje včetně zdravotního a sociálního pojištění a FKSP	0,00
Tuzemské cestovné realizačního týmu	7 258,00
Služby telekomunikací realizačního týmu	3 000,80
Propagační materiály Hate Free – plakáty, samolepky, placky, pohlednice, letáky apod.	316 109,46
Buzzmonitoring	103 599,00
Grafické a produkční práce	202 637,00
Správu webu a reklamního kreditu a reklamní kredit na Facebooku	174 481,67
Veřejné promo akce mediální kampaně	25 500,00
Komentáře na web, korektury textů na web	22 485,00
Správa sociálních sítí	60 000,00
On-line webová aplikace pro školy	387 200,00
Vzdělávací aktivity pro policii v Moravskoslezském a Ústeckém kraji	475 500,00
Šíření dobrých praxí v SVL	1 795 700,00
Vzdělávací aktivity pro pedagogické pracovníky a žáky 2. stupně a víceletých gymnázií v Moravskoslezském a Ústeckém kraji	2 388 540,00
Návrh a naprogramování webstránek dobrých praxí a webstránek pro školní aktivity, hosting a správa	268 795,00
CELKEM	6 230 805,93

V roce 2017 byly uskutečněny příjmy z fondů FM ve výši **6 846 250,00 Kč** v souvislosti se schválením výdajů Ministerstvem financí ČR na základě předložených monitorovacích zpráv projektu č. 7 a 8 za období červenec 2016 až duben 2017.

Celkový rozpočet projektu byl schválen ve výši 39 749 999 Kč (80 % hradí Finanční mechanismy EHP/Norska a 20 % je financováno ze státního rozpočtu).

Na implementaci projektu byly vyčerpány v letech 2014 až 2017 finanční prostředky v celkové výši **31 679 353,60 Kč**. Z fondů FM bylo refundováno 80 % výdajů, tj. **25 343 474 Kč**. Ze státního rozpočtu bylo financováno 20 % celkových výdajů, tj. celkem **6 335 879,60 Kč**. Nevyčerpané rozpočtované finanční prostředky ve výši **8 070 645,40 Kč** vznikly snížením ceny na základě výběrových řízení a z důvodu neodebrání služeb v rozsahu, který byl stanoven v uzavřených smlouvách s dodavateli klíčových služeb.

Vzhledem k tomu, že projekt skončil 30. dubna 2017, zbylé finanční prostředky již nebudou využity.

Vyhodnocení hospodárnosti, efektivnosti a účelnosti vynaložených výdajů

Realizací individuálních projektů došlo k přesunu značné části nákladů vč. osobních výdajů ze státního rozpočtu do rozpočtů projektů, a tím ke značné úspoře a efektivizaci využití prostředků státního rozpočtu.

Z celkových výdajů za rok 2017 ve výši 73 802 137,53 Kč očekáváme refundaci výdajů ze zdrojů EU a FM ve výši 57 861 385,64 Kč. Předpokládaný dopad na státní rozpočet činí v roce 2017 v celkovém úhrnu 15 940 751,89 Kč.

16 Seznam tabulek

Tabulka 1: Vyhodnocené výzvy.....	42
Tabulka 2: Celkový rozpočet Agentury.....	43
Tabulka 3: Čerpání prostředků mimo projekty	46
Tabulka 4: Čerpání z Operačního Programu Zaměstnanost	47
Tabulka 5: Čerpání z Operačního Programu Výzkum, Vývoj a Vzdělávání.....	49
Tabulka 6: Kampaň proti rasismu a násilí z nenávisti	50

17 Seznam obrázků

Obrázek 1: Infografika KPSVL.....	8
Obrázek 2: Bydlení především	11
Obrázek 3: Mapa exekucí.....	14
Obrázek 4: Kriminalita v České republice	23
Obrázek 5: Síť služeb pro žáky středních škol	28
Obrázek 6: HateFree Culture	34
Obrázek 7: Teplotní mapa uchazečů o zaměstnání.....	35
Obrázek 8: Setkání u kulatého stolu v Mostě	38

18 Příloha: Zpráva o dosahování specifického cíle

3.1.1. Strategie boje proti sociálnímu vyloučení

Zpráva o dosahování specifického cíle 3.1.1 Strategie boje proti sociálnímu vyloučení 2016–2020: Zajištění standardního bydlení pro 6 000 domácností dlouhodobě žijících mimo standardní bydlení do roku 2020

1 Úvod

Akční plán Strategie boje proti sociálnímu vyloučení na roky 2016–2020 (SBSV)¹² obsahuje v části věnované bydlení strategický cíl 3.1. *Minimalizace dlouhodobého bydlení v substandardních formách (ubytovny, jiné k bydlení nevhodné prostory) nebo v pobytových sociálních službách (azylové domy, noclehárny) a s ním související úkol 3.1.1.5 Zajistit průběžný monitoring a vyhodnocování účinnosti opatření a dosahování cíle.* Gestorem monitoringu je Úřad vlády ČR, odbor (Agentura) pro sociální začleňování, spolugestory opatření jsou Ministerstvo práce a sociálních věcí a Ministerstvo pro místní rozvoj. Role spolugestorů spočívá zejména v zajištění nezbytných dat a pomoc při jejich interpretaci.

2 Sledování dopadů opatření – počet osob v bytové nouzi a úspěšnost ukončování bydlení v substandardních formách

Monitoring se skládá ze dvou vzájemně se doplňujících modulů, které sdružují více indikátorů:

- Monitoring bydlení v substandardních formách a v pobytových sociálních službách.
- Monitoring zajišťování standardního bydlení pro domácnosti dlouhodobě žijící mimo standardní bydlení.

2.1 Monitoring bydlení v substandardních formách nebo v pobytových sociálních službách

Monitoring dlouhodobého bydlení v substandardních formách nebo v pobytových sociálních službách sleduje dostupná data o počtu osob nebo domácností, které žijí v substandardních formách bydlení. Data sbíraná v územním detailu až do úrovně ORP zahrnují:

- Počet příjemců a společně posuzovaných osob pro doplatek na bydlení v ubytovnách, jiných než obytných prostorech, rekreačních zařízeních, pobytových sociálních službách.
- Počet osob v bytové nouzi dle kvalifikovaného odhadu sociálních pracovníků obcí s rozšířenou působností (šetření MPSV 2015 a jeho případné aktualizace).
- Celková kapacita pobytových sociálních služeb azylový dům a noclehárna.
- Počet klientů pobytových sociálních služeb azylový dům a noclehárna (k určenému datu nebo roční průměr).
- Smluvní pobyty dětí, resp. mladých dospělých v zařízeních ústavní výchovy.

Z dat MPSV k březnu 2018 je zřejmé, že celkový počet ubytovacích zařízení v České republice se schváleným provozním řádem je v současné době 1 515 a jejich kapacita činí 99 551 lůžek. Počet ubytovacích zařízení, do kterých je vyplácen doplatek na bydlení, je 1 079. Osob (včetně společně posuzovaných osob) pobírajících doplatek na bydlení do ubytovacího zařízení činí měsíčně cca 13 000, z toho je cca 3 000 dětí a cca 600 osob starších 65 let. Do ubytovacích zařízení se vyplácí 19 % všech doplateků na bydlení, tj. cca 8 000 dávek, z toho je 73 % tedy cca 5 800 dávek vyplaceno jednotlivcům. Počet doplateků na bydlení poskytovaných rodinám (tzn. okruhu společně posuzovaných

¹² Usnesení vlády č. 1067 ze dne 28. listopadu 2016.

osob) je cca 2 200, z toho nejpočetnější skupinu, asi 12 %, tvoří dvojčlenné domácnosti. Celková suma vyplacená v rámci doplatku na bydlení osobám užívajícím ubytovací zařízení je měsíčně cca 31 400 000 Kč.

Obdobně je tomu u domácností, které pobírají doplatek na bydlení do jiných než obytných prostor, kterým byly stavebním úřadem uznány standardy kvality bydlení. Počet vyplacených doplatků na bydlení do jiného než obytného prostoru činí cca 600 dávek. Nejpočetnější skupinu u tohoto typu bydlení tvoří rovněž jednotlivci – 74 %, resp. asi 400 dávek, a dvojčlenné domácnosti – 12 %, cca 80 dávek. Počet společně posuzovaných osob pobírajících doplatek na bydlení do jiného než obytného prostoru je cca 960, z toho je počet dětí cca 270 a počet seniorů cca 50.

Doplatek na bydlení a jeho čerpání v jednotlivých letech

Rok	Výdaje (v mil. Kč)	Průměrné počty vyplacených dávek (tis. Kč/měsíc)
2008	468	20
2009	502	20
2010	669	23
2011	825	26
2012	1673	42
2013	2814	65
2014	3249	72
2015	3136	70
2016	2917	64
2017	2423	53

2.2 Monitoring zajišťování bydlení ve standardních bytech

Monitoring zajišťování standardního bydlení pro domácnosti dlouhodobě žijící mimo standardní bydlení bude zajištěn sledováním dat indikujících počet domácností, které byly podpořeny při získání standardního bydlení v bytech:

- Podpora vzniku sociálních bytů pro osoby v bytové nouzi podpořených z IROP
- Podpora vzniku tzv. vstupních bytů pro osoby v bytové nouzi z národních zdrojů Ministerstva pro místní rozvoj
- Zajištění bydlení s podporou projektů OP Z (např. sociální realitní agentury nebo pilotní testování městských bytových koncepcí – Ostrava, Brno apod.)
- Zajištění bydlení s podporou dávky mimořádné okamžité pomoci (MOP) v systému pomoci v hmotné nouzi, která umožní domácnosti uhradit jistotu při uzavření nájemní smlouvy na volném trhu

U jednotlivých způsobů zajištění standardního bydlení bude sledován nejen počet domácností, kterým bude bydlení zajištěno (rozsah opatření), ale také počet těch domácností, které si bydlení v bytě udrží po dobu nejméně 1 roku:

- Počet sociálních bytů podpořených z programu IROP, které jsou pronajaty.
 - Počet domácností v takto podpořených bytech, které si bydlení udržely více než 12 měsíců.

- Počet sociálních bytů podpořených z národních zdrojů, které jsou obsazeny nájemníky z řad domácností dříve bydlících v substandardních formách bydlení.
 - Počet domácností v takto podpořených bytech, které si bydlení udržely více než 12 měsíců.
- Počet domácností, které byly při přechodu do standardního bydlení podpořeny dávkou mimořádné okamžité pomoci na úhradu jistoty.
 - Počet domácností, které byly při přechodu do standardního bydlení podpořeny dávkou mimořádné okamžité pomoci na úhradu jistoty, které žijí ve standardním bydlení 12 měsíců po získání dávky (výběrové šetření) – viz opatření 3.1.1.3.
- Počet domácností, které získaly standardní bydlení s podporou projektů realizovaného v rámci Operačního programu Zaměstnanost v různých výzvěch (indikátory končících projektů).
 - Počet takto podpořených domácností, které si bydlení udržely alespoň 12 měsíců.

Jakkoli bude možné komplexní vyhodnocení úspěšnosti projektů provést až v následujícím období, neboť většina projektů a aktivit, které cíleně podporují přechod do standardního bydlení, byla zahajována v letech 2016 a 2017 a v současnosti nejsou až na výjimky k dispozici dostatečně rozsáhlé údaje zejména o úspěšnosti těchto aktivit při udržení si standardního bydlení po dobu alespoň jednoho roku, již nyní je možné uvést některé předběžné údaje.

V rámci výzev IROP (MMR) bylo k začátku června podpořeno 110 projektů se závazkem 644 sociálních bytů, z toho je 11 projektů v KPSVL se závazkem 74 sociálních bytů. Skutečně dokončeno pak je k dnešnímu datu 13 projektů s dokončenými 76 byty, z toho jsou 2 projekty KPSVL s celkem 12 dokončenými byty.

V podprogramu *Podporované byty* je ze strany MMR dotačním titulem *Vstupní byty* umožněn přístup k sociálnímu bydlení formou nájemního bydlení pro sociálně vyloučené či sociálním vyloučením ohrožené osoby. Tyto vstupní byty jsou určeny pro cílovou skupinu:

- A) Osoba v nepříznivé sociální situaci, která prokáže, že je jí poskytována opakovaná dávka v hmotné nouzi nebo že její průměrný čistý měsíční příjem v období 12 kalendářních měsíců před uzavřením nájemní smlouvy nepřesáhl 0,6 násobek průměrné měsíční mzdy.

Pokud budou užívat vstupní byt i další osoby, doloží osoba, s níž má být uzavřena nájemní smlouva, že měsíční průměr součtu čistých příjmů všech členů domácnosti za období 12 kalendářních měsíců před uzavřením nájemní smlouvy nepřesáhl:

- a) 0,8 násobek průměrné měsíční mzdy, jedná-li se o domácnost se 2 členy;
- b) 0,9 násobek průměrné měsíční mzdy, jedná-li se o domácnost se 3 členy;
- c) 1,0 násobek průměrné měsíční mzdy, jedná-li se o domácnost se 4 členy;
- d) 1,2 násobek průměrné měsíční mzdy, jedná-li se o domácnost s 5 a více členy.

Bude-li nájemní smlouva ke vstupnímu bytu uzavřena v období od 1. července do 31. prosince, bude čistý měsíční příjem porovnáván s průměrnou měsíční mzdou za bezprostředně předcházející kalendářní rok; bude-li nájemní smlouva ke vstupnímu bytu uzavřena v období od 1. ledna do 30. června, bude čistý měsíční příjem porovnáván s průměrnou měsíční mzdou za předminulý kalendářní rok. Hodnota průměrné měsíční mzdy zveřejněná ČSÚ bude umístěna také na webových stránkách MMR.

- B) Osoba, která kromě nízkých příjmů podle odstavce A) doloží, že:

- a) její rodině hrozí nebo již bylo provedeno odebrání dítěte do ústavní výchovy z důvodu nevyhovujícího bydlení nebo z důvodu jeho ztráty, nebo
- b) žije v jiné tíživé sociální situaci (např. ukončuje nebo ukončila výkon trestu, dosáhla plnoletosti a opouští ústavní výchovné zařízení nebo náhradní rodinnou péči, opouští ústav sociální péče v rámci transformace sociálních zařízení, ukončila resocializační program a opouští azylový dům nebo dům na půl cesty, má statut uprchlíka a je účastníkem Státního integračního programu).

V roce 2017 bylo za oblast bytové politiky ze strany MMR poskytnuto na vznik Vstupních bytů v podprogramu Podporované byty 15 216 600,00 Kč na výstavbu celkem 28 bytových jednotek. Na rok 2018 tento dotační titul vyhlášen nebyl. Z důvodu překryvu finančních toků z IROP nemůže být tento dotační titul poskytován nestátním neziskovým organizacím a obcím.

Nájemní smlouva může být také uzavřena s osobou z cílové skupiny, která není v ekonomicky produktivním věku (tj. 65 let a výše), když minimálně dalších 50 % členů užívajících domácnost je v ekonomicky produktivním věku (tj. ve věku 15 až 64 let) a zároveň jsou splněny výše uvedené podmínky, kdy tato osoba nemá uzavřenou jinou nájemní smlouvu, nemá ve vlastnictví ani spoluvlastnictví bytový dům, rodinný dům, byt, dům pro rekreační nebo jiné ubytovací účely a zároveň její průměrný čistý měsíční příjem v období 12 kalendářních měsíců před uzavřením nájemní smlouvy nepřesáhl:

- a) 0,8 násobek průměrné měsíční mzdy, jedná-li se o domácnost se 2 členy;
- b) 0,9 násobek průměrné měsíční mzdy, jedná-li se o domácnost se 3 členy;
- c) 1,0 násobek průměrné měsíční mzdy, jedná-li se o domácnost se 4 členy;
- d) 1,2 násobek průměrné měsíční mzdy, jedná-li se o domácnost s 5 a více členy.

Co se aktivit MPSV týče, obce se zavázaly v rámci pilotních projektů poskytnout bydlení a ubytovat jednotlivce i rodiny v nejméně 467 bytech (OP Z).

3 Plnění opatření uložených Akčním plánem SBSV

Akční plán SBSV uložil pro dosažení specifického cíle tato opatření:

Opatření 3.1.1.1: Monitorovat využití bytů postavených se státní podporou domácnostmi, které se nacházely bez bydlení, v substandardních formách bydlení nebo v pobytových sociálních službách (azylové domy apod.)

Opatření 3.1.1.2: Zajistit podporu přechodu do standardního bydlení prostřednictvím sociálních služeb nebo sociální práce na obcích

Ministerstvo práce a sociálních věcí, oddělení koncepce sociální práce a vzdělávání, v roce 2016 zahájilo realizaci čtyřletého projektu *Systémová podpora sociální práce v obcích*. V rámci tohoto projektu navázalo MPSV úzkou spoluprací s 15 obcemi a s finanční podporou OP Z vypsalo pro spolupracující obce samostatnou výzvu č. 03_16_128 *Pilotní ověření koncepce MPSV v oblasti sociální práce a sociálního bydlení na úrovni obcí*. V rámci této výzvy obce čerpají finanční prostředky na úhradu mzdových a provozních nákladů 2 až 4 nově přijatých sociálních pracovníků (v závislosti na velikosti obce). Od roku 2017 po dobu 2 let tak bude v těchto obcích zvýšena dostupnost výkonu sociální práce a obce budou moci efektivněji řešit eskalující sociální problémy na území celé obce s rozšířenou působností a zaměřit se na preventivní aktivity vedoucí k předcházení vzniku sociálních problémů včetně problémů spojených se ztrátou bydlení. V realizaci je 15 projektů s počátkem realizace spadajícím na 1. čtvrtletí 2017, jedná se o projekty s dobou realizace 3 roky.

Více informací o projektu MPSV obsahují stránky <https://www.mpsv.cz/cs/25939>, kde jsou volně přístupná vydání publikace Zpravodaj sociální práce s bližšími informacemi o projektech a jejich výstupech. Jedním z výstupů projektu je také metodická příručka *Praxe sociální práce v obcích*. Výstupy projektu budou využity pro koncepční a strategickou činnost MPSV.

V červnu 2015 byla vyhlášena výzva č. 5 pro kraje zaměřená na podporu vybraných sociálních služeb, zejména služeb sociální prevence, výzva má průběžný charakter, v rámci této výzvy jsou podporovány služby typu azylové domy, domy na půl cesty. Obdobná výzva byla vyhlášena i pro sociální služby poskytované na území Hlavního města Prahy (výzva č. 6). Služba typu *azylové domy* byla v roce 2017 podpořena v krajích Praha, Jihočeský, Jihomoravský, Karlovarský, Královéhradecký, Moravskoslezský, Olomoucký, Pardubický, Plzeňský, Středočeský a Vysočina. Služba typu *domy na*

půl cesty byla v roce 2017 podpořena v krajích: Praha, Jihočeský, Jihomoravský, Karlovarský, Královéhradecký, Moravskoslezský, Olomoucký, Pardubický, Plzeňský, Středočeský a Vysočina

Dále viz též plnění opatření 3.1.1.4. – MPSV vydalo s účinností od 1. 12. 2016 instrukci č. 10/2016 *Postup při posouzení případu hodného zvláštního zřetele u osob užívajících jiný než obytný prostor, ubytovací zařízení a část bytu podle zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů*. Instrukce stanovuje jasná pravidla pro přiznání doplatku na bydlení do substandardních forem bydlení, přičemž klade důraz na aktivitu příjemce dávky a součinnost a spolupráci dalších dotčených subjektů (obce i s orgány sociálně-právní ochrany dětí [OSPOD], sociální služby, neziskové organizace atp.).

MPSV dále vydalo s účinností od 1. ledna 2017 instrukci č. 19/2016 *Minimální standard rozsahu sociální práce na Úřadu práce České republiky v kontextu zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů*. Instrukce obsahuje základní činnosti sociální práce, které pracovníci Úřadu práce ČR vykonávají pro řešení situace osob v hmotné nouzi (snížení rizika závislosti na dávkové podpoře a integrace do běžného života, pomoc s hledáním vhodného bydlení atp.). Součástí instrukce jsou i pravidla spolupráce sociálních pracovníků Úřadu práce ČR, obecních úřadů (včetně OSPOD) a dalších subjektů (poskytovatelů sociálních služeb, neziskových organizací apod.).

Ministerstvo práce a sociálních věcí taktéž vydalo s účinností od 1. června 2017 instrukci č. 7/2017 *Sjednání postupu při aplikování zákona č. 98/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů*. Instrukce vymezuje postupy v souvislosti s uvedenou novelou, která má za cíl řešit obchod s chudobou a segregaci potřebných v substandardních formách bydlení. Toho má docílit zejména zkoumáním sepětí příjemce dávky s obcí, výplatou dávky podmíněnou sociální prací a aktivitou příjemce dávky při hledání vhodného bydlení, s čímž mu musí být nápomocna obec (např. nabídkou vhodného bydlení nebo alespoň sestavením doporučení, které ho má motivovat k řešení jeho bytové situace).

Opatření 3.1.1.3: Monitoring podpory přechodu do standardního bydlení v systému dávek státní sociální podpory a pomoci v hmotné nouzi

Dle statistik resortu MPSV byl počet dávek MOP použitých na pokrytí jistoty při přechodu do standardního bydlení celkem a počet dávek vyplacených domácnostem s dětmi následující:

Podle dat Generálního ředitelství Úřadu práce bylo v roce 2016 takto přiznáno 545 dávek, v roce 2017 šlo o 475 dávek (jedná se o počty přiznaných dávek MOP, které mají v poli „popis“ slovo „jistota“ nebo „kauce“, které zaměstnanec Úřadu práce do tohoto pole vypisuje).

Standardní forma bydlení je v systému sociální ochrany jednoznačně upřednostňovanou formou bydlení. Přechod z nestandardní formy bydlení je pro klienty hmotné nouze i pro nízkopříjmové rodiny často nemožný z důvodu požadování jistoty ze strany pronajímatelů. Za tímto účelem lze poskytnout dávku MOP k úhradě nezbytného jednorázového výdaje. Dávku MOP lze za tímto účelem poskytnout do výše dvojnásobku v místě obvyklého nájemného. Před přiznáním dávky je v rámci sociální práce nezbytné společně se žadatelem o dávku vyhodnotit historii pobírání dávek pomoci v hmotné nouzi a jeho dosavadní formu bydlení. Jedná se o situace a okolnosti, kdy se klient v minulosti opakovaně stěhoval, případně využíval jinou než standardní formu bydlení. V případě, kdy klient opakovaně podá žádost o dávku na úhradu jistoty, je třeba zohlednit historii dříve vyplacené dávky za stejným účelem a důvody ukončení poslední nájemní smlouvy u standardní formy bydlení.

Nejvíce podaných a přiznaných žádostí o dávky MOP na úhradu jistoty bylo v roce 2016 v Praze a Olomouckém kraji. Současně od téhož roku počet žádostí klesal. V letošním roce evidujeme nejvíce podaných a přiznaných žádostí rovněž v Praze a Olomouckém kraji, naproti tomu bylo nejvíce zamítnutých žádostí v kraji Moravskoslezském.

Počet přiznaných a nepřiznaných žádostí o dávku mimořádné okamžité pomoci na úhradu jistoty

Kraj	Rok 2016		Rok 2017		Rok 2018	
	přiznáno	nepřiznáno	Přiznáno	nepřiznáno	přiznáno	nepřiznáno
Hl. m. Praha	94	14	83	11	24	10
Středočeský	42	26	34	12	7	2
Jihočeský	67	11	29	10	12	1
Plzeňský	22	9	26	9	7	1
Karlovarský	9	10	12	8	4	4
Ústecký	29	38	33	29	4	5
Liberecký	23	7	19	14	7	5
Královéhradecký	18	5	33	13	14	5
Pardubický	21	9	24	9	6	4
Vysočina	11	6	13	4	4	0
Jihomoravský	38	31	22	16	6	8
Olomoucký	93	32	88	20	24	7
Moravskoslezský	68	58	53	64	16	15
Zlínský	10	9	6	2	2	2
Počet přiznaných/ nepřiznaných žádostí celkem	545	265	475	221	137	69

Dávku mimořádné okamžité pomoci lze rovněž poskytnout na úhradu nákladů spojených s pořízením nebo opravou nezbytných základních předmětů dlouhodobé potřeby. Jedná se o předměty, které jsou nezbytné pro zajištění základních životních potřeb (např. lednička, pračka, postel). Údaj o počtu vyplacených dávek domácnostem s dětmi není Úřadem práce ČR sledován.

Opatření 3.1.1.4: Nastavit spolupráci relevantních subjektů při podpoře domácností přecházejících do standardního bydlení

Ministerstvo práce a sociálních věcí vydalo s účinností od 1. ledna 2017 Instrukci č. 19/2016 *Minimální standard rozsahu sociální práce na Úřadu práce ČR v kontextu zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů*. Instrukce obsahuje základní činnosti sociální práce, které pracovníci Úřadu práce ČR vykonávají pro řešení situace osob v hmotné nouzi (snížení rizika závislosti na dávkové podpoře a integrace do běžného života, pomoc s hledáním vhodného bydlení atp.). Součástí instrukce jsou i pravidla spolupráce sociálních pracovníků Úřadu práce ČR, obecních úřadů (včetně OSPOD) a dalších subjektů (poskytovatelů sociálních služeb, neziskových organizací apod.).

Ministerstvo práce a sociálních věcí taktéž vydalo s účinností od 1. června 2017 instrukci č. 7/2017 *Sjednocení postupu při aplikování zákona č. 98/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální*

podpoře, ve znění pozdějších předpisů. Instrukce vymezuje postupy v souvislosti s uvedenou novelou, která má za cíl řešit obchod s chudobou a segregaci potřebných v substandardních formách bydlení. Toho má docílit zejména zkoumáním sepětí příjemce dávky s obcí, výplatou dávky podmíněnou sociální prací a aktivitou příjemce dávky při hledání vhodného bydlení, s čímž mu musí být nápomocna obec (např. nabídkou vhodného bydlení nebo alespoň sestavením doporučení, které ho má motivovat k řešení jeho bytové situace).

4 Vyhodnocení rizik pro dosažení specifického cíle

Ve zprávě za rok 2016 byla identifikována následující rizika dosažení specifického cíle, kurzivou následuje aktualizace:

- Neschválení vládního návrhu zákona o sociálním bydlení a příspěvku na bydlení (tj. do roku 2020 nebude bytová nouze domácností v substandardním bydlení řešena v rámci systému sociálního bydlení). *Riziko nastalo, zákon o sociálním bydlení nebyl schválen. Podle aktuálního plánu legislativních prací má být v roce 2018 předložen věcný záměr zákona. Do roku 2020 proto nelze předpokládat, že nová legislativa přispěje k dosahování specifického cíle.*
- Snížení počtu sociálních bytů vzniklých s podporou IROP (tj. do roku 2020 vznikne méně sociálních bytů, než plánovaných 5 000 bytů). *Přestože se návrhy na snížení cílového počtu sociálních bytů v programu objevily, cíl 5 000 bytů zůstal zachován.*
- Snížení počtu podporovaných (vstupních) bytů zajištěných s podporou národních zdrojů. *Riziko nastalo, pro rok 2018 již nebyla výzva na podporu vstupních bytů vypsána.*
- Snížení dostupnosti nájemního bydlení pro osoby v bytové nouzi (např. v důsledku růstu nájmu nebo růstu poptávky po bydlení v souvislosti s ekonomickým růstem). *Riziko nastává, růst cen nemovitých věcí a následně také nájmu byl v roce 2017 v Česku významný.*

Dále jsou ke dni zpracování tohoto materiálu identifikována další rizika dosažení specifického cíle:

- Rozsáhlé vyhlášení oblastí se zvýšeným výskytem sociálně nežádoucích jevů podle § 33d zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, přispěje k nárůstu bydlení v substandardních formách mimo vyhlášené oblasti.
- Návrhy MPSV na změny týkající se dávek na bydlení, příspěvku na bydlení a doplatku na bydlení, a to návrh zákona, kterým se mění zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů a návrh zákona, kterým se mění zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů. Dle předkladatele je účelem předkládaného návrhu novely zákona č. 117/1995 Sb. především odstranění nedostatků stávající právní úpravy příspěvku na bydlení tak, aby se omezilo nadužívání této dávky.